

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у червні 2023 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

В Україні

10 червня до Києва з неоголошеним візитом прибули прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо та віцепрем'єр-міністр країни Христя Фріланд. Вони розпочали візит із покладання вінків до Стіни пам'яті полеглих за Україну. Згодом, президент України В. Зеленський і Джастін Трюдо ухвалили спільну декларацію, в якій сказано, що Канада залишається непохитною у своїй відданості незалежності, суверенітету й територіальній цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів. Також прем'єр-міністр Канади виступив із промовою у Верховній Раді й зауважив, що Україна нині визначає майбутнє ХХІ ст. Окрім того, 10 червня Канада запровадила додаткові санкції проти 24 фізичних та 17 юридичних осіб рф і колаборатнів, причетних до руйнування українських культурних пам'яток, установ та ідентичності у контексті російської агресії.

15 червня міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко зустрівся із віцепрезидентом Європейської комісії з питань популяризації європейського способу життя Маргарітисом Схінасом, який перебував з візитом у Києві. Сторони обговорювали актуальні питання співробітництва у сфері культури та збереження культурної спадщини. Український міністр поінформував віцепрезидента Єврокомісії про втрати в культурній сфері внаслідок повномасштабної агресії росії проти України, включаючи збитки, спричинені підризом Каховської ГЕС у ніч проти 6 червня. Він також підкреслив пріоритетні завдання у сфері культурної спадщини, зокрема створення цифрових реєстрів рухомої та нерухомої спадщини і відновлення знакових об'єктів культури. Також О. Ткаченко та Маргарітіс Схінас поклали квіти до Стіни пам'яті полеглих за Україну та відвідали виставку «Ти як?» у Національному центрі «Український дім», де представлено роботи понад 100 українських митців.

19 червня міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко провів онлайн-зустріч із міністром культури та спорту Іспанії Мікелем Ісетою. Сторони обговорили напрями підтримки України: захист та діджиталізацію культурної спадщини країни; розширення співпраці між культурними уста-

новами України та країн ЄС, зокрема Іспанії; інформаційну безпеку та механізми протидії незаконній торгівлі культурними цінностями, викраденими російськими окупаційними військами з України тощо. Також О. Ткаченко поінформував іспанську сторону про пошкоджені та зруйновані пам'ятки культурної спадщини внаслідок російської агресії. Додатково обговорено можливість підписання Меморандуму про взаєморозуміння щодо співробітництва та допомоги у сфері культури та охорони культурної спадщини між міністерствами.

5 червня у МКІП відбулася зустріч заступників міністра культури та інформаційної політики А. Бондар та К. Чуєвої з головою бюро ЮНЕСКО в Україні К'ярою Децці Бардескі, французьким експертом із 3D-сканування Емманюелем Дюраном, який активно допомагає Україні від початку повномасштабного вторгнення, та київським архітектором С. Ревенком. Під час зустрічі Емманюель Дюран презентував лазерний 3D-сканер, переданий Україні німецькою компанією *Zoller & Fröhlich GmbH*. Також обговорили питання організації практичних сесій-тренінгів для фахівців, які мають бажання використовувати даний прилад для сканування культурних об'єктів в Україні. Уже 7 червня Емманюель Дюран провів перший тренінг, у якому взяли участь працівники національних заповідників «Києво-Печерська лавра» та «Софія Київська», КМДА та представники громадського сектору. Теоретичні та практичні сесії-тренінги від французького експерта тривали два тижні.

2 червня в онлайн-форматі проведено двосторонні консультації за участі заступниць міністра культури та інформаційної політики України А. Бондар, К. Чуєвої і Г. Григоренко та делегації Нідерландів на чолі з керівницею нідерландського Агентства культурної спадщини Сьюзен Ламмерс. Домовлено, що Нідерланди поділяться з Україною досвідом у сфері діджиталізації культурної спадщини, а також сприятимуть у розробці та впровадженні технічних рішень для популяризації українського мистецтва у цифровій площині.

30 червня заступники міністра культури та інформаційної політики України А. Бондар і Т. Шевченко зустрілися з головою Комітету культури Сейму Литви Вітаутасом Юозапайгісом та радником Посольства Литовської Республіки в Україні Маріюсом Дундою. Сторони обговорили подальшу співпрацю та зміцнення кроків у сфері інформаційної безпеки та діджиталізації культурної спадщини України.

Національна комісія України у справах ЮНЕСКО обговорила ініціативу скликання разом із секретаріатом ЮНЕСКО міжнародної конференції з відновлення України у сферах компетенції Організації. Про це йшлося під час п'ятого засідання Бюро Нацкомісії, яке відбулося 22 червня. Також голова Нацкомісії Е. Джапарова презентувала результати роботи органу у I півріччі 2023 року та окреслила головні здобутки України в ЮНЕСКО: візити до України гендиректорки ЮНЕСКО Одрі Азуле та делегації Групи друзів України в ЮНЕСКО; затвердження Виконавчою радою ЮНЕСКО української номінації «Документальна спадщина «Бабин Яр», її включення до Міжнародного реєстру Програми ЮНЕСКО «Пам'ять світу»; затвердження Виконрадою рішення про подальше надання надзвичайної допомоги Україні, яка може сягати 120 млн дол. США та має бути мобілізована до кінця 2024 року, тощо. Е. Джапарова також підкрес-

лила важливість для України того факту, що у фокусі уваги Організації залишається Крим та стан культурних пам'яток на півострові.

16 червня у Київському університеті ім. Б. Грінченка за участі Надзвичайного і Повноважного Посла Японії в Україні Мацуді Кунінорі, радника-посланника посольства Іджими Ясумаси та секретаря Уджіхари Такаакі відкрито аудиторію Кіото – майбутній Центр японської мови і культури.

За кордоном

19–20 червня перша леді України О. Зеленська здійснила робочий візит до Держави Ізраїль. Першого дня вона зустрілася в Тель-Авіві з президентським подружжям країни Іцхаком і Міхаль Герцог, щоб обговорити гуманітарні питання. У другий день О. Зеленська відвідала «Яд Вашем» – Меморіальний комплекс історії Голокосту в Єрусалимі, де разом із головою правління комплексу Дані Даяном і членом наглядової ради Меморіального центру Голокосту «Бабин Яр» Натаном Щаранським взяла участь у церемонії вшанування пам'яті жертв Голокосту. За участі О. Зеленської та представників Посольства України в Ізраїлі в Меморіальному комплексі «Яд Вашем» відбувся запуск українського аудіогіда. Також перша леді України разом із мером Єрусалима Моше Ліоном відкрила алею, названу на честь українського подружжя Щепанюків – Праведників народів світу. На завершення свого візиту О. Зеленська відвідала Культурний центр України при посольстві нашої держави, де за її участі було відкрито виставку «Спадщина»/«Heritage». У експозиції представлено твори Є. Божко, П. Фулея, *Notuko* (псевдонім Н. Брічук), І. Харчук. Виставка відбувається у межах мистецького проекту «Ми і Світ» Благодійного фонду Козицького і буде доступна до серпня.

Міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко здійснив робочий візит до Парижа. 13 червня він зустрівся із міністеркою культури Франції Рімою Абдул-Малак, щоб обговорити поточні проекти та подальші плани співпраці між країнами. Зокрема йшлося про проведення Всесвітнього форуму під егідою ЮНЕСКО за сприяння Міністерства культури Франції щодо допомоги культурній спадщині України; відкриття в паризькому Луврі виставки старовинних ікон з колекції Музею Ханенків «Біля витоків сакрального образу»; виступи провідних українських театрів у Франції восени; участь представників українських народних художніх промислів і креативних індустрій у Страсбурзькому різдвяному ярмарку; організацію виставки українського проекту *ArtArmor*, в рамках якого бронеплити, що врятували життя український захисників, перетворюють на мистецькі об'єкти. Створену в рамках цього проекту ікону «Божа матір «Пом'якшення злих сердець» український міністр презентував французькій колезі. А 14 червня О. Ткаченко зустрівся із заступником генерального директора ЮНЕСКО з питань культури Ернесто Оттоне. Сторони обговорили низку питань, зокрема проведення Всесвітнього форуму під егідою ЮНЕСКО щодо допомоги культурній спадщині України, та визначили подальші кроки в напрямі відбудови Іванківського історико-краєзнавчого музею.

Міністерство культури та інформаційної політики спільно з Міністерством цифрової трансформації України за підтримки Європейської комісії роз-

ширило ініціативу «Ноутбуки для України» для цільового забезпечення українських музеїв та бібліотек комп'ютерним обладнанням. У рамках *Digital Assembly – 2023*, яка 15–16 червня проходила у Стокгольмі (Швеція), представники України за підтримки *DG Connect* та *Europeana* публічно звернулися до європейських культурних інституцій щодо допомоги українським закладам ноутбуками, сканерами, пристроями для зберігання даних та іншими технічними засобами для ефективної документації їхніх фондів.

15 червня заступниця міністра культури та інформаційної політики України К. Чуєва взяла участь у Міжнародній конференції «Нікосійська конвенція: відповідь кримінальної юстиції на злочини, пов'язані з культурними цінностями», що відбулася у Ризі з нагоди головування Латвійської Республіки в Комітеті міністрів Ради Європи. К. Чуєва виступила з онлайн-доповіддю під час сесії «Виклики для культурної спадщини під час конфліктів», у якій розповіла про масштаби руйнувань культурної спадщини України та акцентувала увагу на проблемі незаконного вивезення росією культурних цінностей.

9 червня Верховний суд Нідерландів оголосив остаточне рішення у справі про приналежність «скіфського золота». Суд повністю відмовив у касаційній скарзі кримських музеїв, за якими столя росія, і залишив у силі рішення апеляції, яким було задоволено позовні вимоги України. Після 9 років судового розгляду Верховний суд Нідерландів зобов'язав музей Алларда Пірсона передати Національному музею історії України музейні експонати з виставки «Крим – золотий острів у Чорному морі». Над поверненням експонатів в Україну з 2014 року працювали Міністерство юстиції, Міністерство культури та інформаційної політики, Міністерство закордонних справ, адвокати нідерландської фірми *Bergh Stoop & Sanders* та українського адвокатського об'єднання «Сергій Козьяков та Партнери». Наразі Україна має вирішити питання зі сплатою майже 100 тис. євро за зберігання колекції.

Лауреатами Премії Вацлава Гавела за творче дисидентство у 2023 році (*Vaclav Havel Prize for Creative Dissent*) стали четверо українців: мистецтвознавиця Ю. Манукян, вбитий росіянами диригент Херсонської філармонії Ю. Керпатенко, ілюстраторка М. Лонюк та авторка проєкту *Stand Up for Ukraine* Є. Ізмалкова. Українці розділили одну з трьох нагород премії. Церемонія нагородження відбулася 14 червня на *Oslo Freedom Forum*. Премія Вацлава Гавела за творче дисидентство була започаткована у 2012 році Нью-Йоркським Фондом прав людини (*Human Rights Foundation*, США).

Одразу два українські проєкти відзначено премією *European Heritage Awards/Europa Nostra Awards 2023*, що реалізується за підтримки програми ЄС «Креативна Європа». У категорії «Залучення громадян та підвищення обізнаності» було обрано проєкт *Un-archiving Post-industry*, який зберігає у цифровому вигляді колекції індустриальної спадщини, що знаходяться під загрозою зникнення на сході України. А в категорії «Чемпіони спадщини» переміг проєкт *Saving Ukrainian Cultural Heritage Online (SUCHO)*, в рамках якого у перші місяці повномасштабної війни в Україні мережа волонтерів з усього світу заархівувала понад 50 ТБ даних українських культурних установ. Переможців оголошено 13 червня. Нагородження відбудеться 28 вересня у Венеції.

З 26 червня по 3 липня в *Ukrainian Civil Society Hub*, що в будівлі Європейського парламенту у Брюсселі, діяла виставка юних українських художників «Світ, в якому я хочу жити!». Захід організовано Посольством України в Бельгії за сприяння Міжнародної асоціації «Солдати миру» (*AISP/SPIA*, Бельгійське відділення) та Спільки миротворців ООН (м. Харків).

9–19 червня в берлінському метро на станції «Александерплац» експонувалася оновлена виставка «Наступна станція – Україна», з якою берлінці та гості міста мали нагоду ознайомитися торік. Представлено 12 нових робіт українських фотографів, зроблених у метро Києва та Харкова, де мирні жителі ховалися від бомбардувань. На відкритті виставки виступив харківський віолончеліст Д. Карачевцев, який відтворив звуки повітряної тривоги. Цю ж експозицію показали у липні в метро Гамбурга. Фотовиставку ініціювала медійна неурядова організація *n-ost* за підтримки компанії *Ströer Media Brands* та Міністерства закордонних справ Німеччини.

5 червня в Оттаві представлено фотовиставку лауреата Пулітцерівської премії Є. Малолетки про оборону Маріуполя. Під час відкриття до присутніх через відеозв'язок звернувся сам фотограф. Захід організувало Посольство України в Канаді.

23 червня – 25 серпня в Чикаго проходить фотовиставка «*MARIUPOL. Life on the edge of apocalypse*», організована Федерацією грецьких товариств України та Спількою греків України в Греції за підтримки Генерального консульства України в Чикаго (США). До експозиції увійшло 60 робіт маріупольських фотографів В. Дєдова, О. Сугак, А. Комарової, С. Макарова, А. Білодід, Л. Сандалова, Л. Буянової та М. Сагайдака.

19–23 червня в Сеулі діяла Міжнародна виставка мистецтва миру в Йонгсані «Стійкість України» (Республіка Корея). Експонувалися роботи українських дітей, які брали участь у Міжнародному художньому фестивалі «*Малюй.ua.war*», твори художниці М. Чорножукової, а також іноземних митців, зокрема корейських, котрі висловили свої побажання миру для України.

Визнання Голодомору

Парламенти ще трьох країн визнали штучно організований комуністичним режимом голод в Україні актом геноциду. 13 червня Палата депутатів Люксембургу ухвалила резолюцію про визнання Голодомору 1932-1933 років геноцидом українського народу. 20 червня відповідну резолюцію ухвалила Національна Рада Словацької Республіки. А 28 червня Парламент Хорватії одностайно ухвалив декларацію про визнання Голодомору 1932–1933 років геноцидом українського народу.

6–30 червня в Будапешті діяла виставка Національного музею Голодомору-геноциду «Голодомор – радянський геноцид українського народу». Експозицію відкрили співробітник Музею Голодомору А. Іванець, голова Товариства української культури в Угорщині, член правління СКУ Ярослава Хортяні, Тимчасовий повірений у справах України в Угорщині Іштван Балог та віцепрезидент Національної комісії пам'яті Угорщини Арон Мате. Виставка стала результатом співпраці Музею Голодомору та Комітету національної пам'яті

Угорщини в рамках Платформи європейської пам'яті та сумління, членами якої є обидві інституції.

З 10 червня по 2 липня в Риміні, у Міському музеї «Луїджі Тоніні», проходила виставка «Голодомор. Проігнорований геноцид», матеріали для якої надав Національний музей Голодомору-геноциду. Під час відкриття виставки відбувся показ фільму «Живі» С. Буковського. Організатором заходу виступила Асоціація «Італія – Україна – Майдан», а співорганізаторами – Національний музей Голодомору-геноциду, Посольство України в Італії, Генеральне консульство України в Мілані та муніципалітет Риміні.

8 і 9 червня у Скоп'є відбулися просвітницькі заходи, спрямовані на підвищення обізнаності про злочини кремля в Україні – як 90-річної давнини, так і сучасні. Зокрема 8 червня українські науковці, які досліджують тему Голодомору 1932–1933 років в Україні, академік В. Сергійчук та доктор історичних наук О. Стасюк провели відкриту лекцію на філософському факультеті Університету Святих Кирила та Мефодія. А 9 червня за підтримки Посольства України у Північній Македонії просвітницький захід, який серед іншого провів паралель між злочинами 1932–1933 років та 2022–2023 років, відбувся в Музеї боротьби за незалежність Македонії. Крім українських вчених і дипломатів, у ньому взяли участь македонські політики, журналісти та громадські діячі. Українське посольство також представило в музеї тематичні виставки «Україна пам'ятає, світ визнає», «Страчені голодом: невідомий геноцид українців».

Міжнародна підтримка України

В Україні

7 червня Департамент суспільних комунікацій КМДА презентував інтерактивну вуличну виставку, присвячену сталому партнерству країн ЄС та України. Експозиція розміщена по всьому місту: це 28 кубічних конструкцій, кожна з яких присвячена окремій державі та розташована на знаковій для цієї країни локації. Мета виставки – віддячити партнерам за допомогу, надану Києву у перший рік повномасштабного вторгнення росії.

28 червня у центрі Львова поруч із оперним театром встановлено скульптуру «Містер Арбітріум» Емануеле Джіаннеллі (Італія). Статуя заввишки 5,5 метра наче підтримую і водночас штовхає будівлю опери. На відкритті інсталяції був присутній сам скульптор, авторка ідеї та керівниця проекту Розі Фонтана та міський голова А. Садовий. Львів – перше місто Європи, де організатори проекту вирішили розмістити статую після її дворічної експозиції на батьківщині. За словами Розі Фонтани та Емануеле Джіаннеллі, ідея привезти статую до Львова стала відгуком на жахливі події загарбницької війни росії проти України. Таким чином вони хотіли підтримати українську культуру та привернути увагу світової спільноти до історичних пам'яток нашої країни, які перебувають під постійною загрозою знищення. Композиція перебуватиме у Львові до жовтня, після чого подорожуватиме світом.

Також 28 червня у Львові відбулося відкриття платформи стратегічного та архітектурного моделювання «Mariupol Reborn». Проєкт реалізується мариупольською міською радою за підтримки ЄБРР, Світового банку, Проєкту

USAID «Економічна підтримка України» (США) та компанії *SCM*. «Mariupol Reborn» – це стала платформа, яка відповідатиме за розробку плану дій відновлення інфраструктури, створення архітектурного плану відбудови міста та створення міжнародної інвестиційної платформи.

12 червня Миколаїв та французька асоціація «Нарбона-Україна» уклали Меморандум про взаєморозуміння та партнерство. Договір підписали міський голова О. Сенкевич та президент асоціації Іоанна Башкіна. В меморандумі йдеться про співпрацю в питаннях гуманітарної допомоги та економічного розвитку, освіти й охорони здоров'я, культури та мистецтва.

На знак солідарності Україну відвідали письменник і журналіст Ектор Абад Фасіолінсе, журналістка Каталіна Гомес і політик Серхіо Харамільйо (Колумбія). Як представники організації *Aquanta Ucraina* («Тримайся, Україно» – група підтримки нашої країни в Латинській Америці) вони, зокрема, збирали для свого руху матеріали на Донеччині. На жаль, 27 червня у Краматорську група потрапили під російський ракетний обстріл. Усі відбулися легкими травмами, однак, українська письменниця В. Амеліна, яка їх супроводжувала, загинула. Президент Колумбії Густаво Петро засудив атаку на Краматорськ та звинуватив росію у порушенні правил ведення війни.

У червні до Кагарлика (Київська обл.) приїхав фотограф-документаліст Ед Голд, колишній журналіст *BBC News* та автор власного друкованого журналу «Позитивне майбутнє» (Велика Британія). Голд планує написати історію про Україну, щоб розповісти про країну, яка його надихнула. Варто зазначити, що у 2011 році на пропозицію видання *UA Weekly* Ед Голд досліджував в Україні історію уельського підприємця Джона Г'юза, який побудував завод, навколо якого постало місто Юзівка – сьогоднішній Донецьк.

9 червня архітектор Крістіан Віттіг (Чилі) презентував концепцію відбудови будівлі кінотеатру «Перемога» в Чернігові під час онлайн-зустрічі з в. о. начальника Управління містобудування та архітектури Чернігівської ОВА С. Куренею та представниками Чернігівської політехніки.

23 червня Генеральне консульство Словацької Республіки в Ужгороді провело акцію на підтримку українського народу «Словаччина з Україною!». Захід запропонував різнопланову насичену програму. Зокрема в офісі консульства діяла виставка творів Закарпатської школи живопису «Старе-нове»: привезені з приватних колекцій Словаччини та Чехії полотна класиків А. Ерделі, Е. Контратовича, В. Бурча, А. Коцки та інших видатних митців кілька днів експонувалися поряд із роботами сучасних художників Б. Кузьми, Ф. Ерфана, В. Вовчка, С. Біби. Також у межах заходу мер міста Михайлівце Мирослав Дуфінець спільно з поліцейськими та волонтерськими організаціями Словаччини подарували Головному управлінню Національної поліції краю швидку.

Коштом німецьких донорів – фонду *help alliance* від *Lufthansa Group* і некомерційної організації *#WeAreAllUkrainians* – відновлено Бучанську дитячу школу мистецтв ім. Л. Ревуцького (Київська обл.). Оновлення фасаду і комплексний ремонт коштували 10 млн грн. У школі облаштували додаткові кабінети та придбали потужний генератор, щоб забезпечити безперебійне навчання. До

того ж благодійники допомогли зробити музичний заклад для дітей більш інклюзивним і організували тренінги й освітні курси для викладачів школи.

За кордоном

У червневому номері журналу *The Atlantic* (США) вийшло інтерв'ю з президентом України та репортаж з передової. Для обкладинки видання соліст ірландського рок-гурту *U2* Пол Девід Г'юсон, відомий як Боно, зобразив В. Зеленського і додав його цитату на жовто-блакитному тлі «Вибір стоїть між свободою та страхом». Митець також створив лімітовану колекцію товарів із цим принтом – футболки, худі та плакати, які можна придбати в магазині *U2.com*. Увесь чистий прибуток від продажу спрямують через платформу *United 24* на придбання машин швидкої допомоги для України.

14 червня король Нідерландів Віллем-Александр на щорічному гала-вечері для дипломатичного корпусу заявив про непохитну підтримку України. Він зауважив, що росія вторглася у вільну і мирну країну, порушивши всі принципи міжнародного права.

7 червня у Скоп'є на території Општини Чаїр (мікрорайон міста) з'явився парк «Україна». У його відкритті взяли участь Надзвичайний і Поважний Посол України в Північній Македонії Л. Дір, мер Општини Чаїр Вісар Ганіу та голова Громади українців імені Лесі Українки Олександр Урбанович.

6 червня міська рада Хайфи (Ізраїль) ухвалила рішення назвати вулицю, де розташоване консульство росії, на честь українського футболіста і захисника С. Баланчука, який торік загинув під Бахмутом. С. Баланчук – колишній футболіст київського «Динамо», який також грав за ізраїльський клуб «Маккабі».

Біля Музею Берлінського муру (*Museum Haus am Checkpoint*, Німеччина) з ініціативи його директорки Олександри Гільдебрандт на фрагменті історичної стіни створено графіті з Героєм України О. Мацієвським, якого росіяни вбили за слова «Слава Україні». Стінопис створив Т. Максименко спільно з іншими українськими художниками Н. Максименко та *Ptashka Somari*.

У Нью-Йорку, біля *Parrish Art Museum* (США), з 27 травня 2023 року до 26 травня 2024 року триватиме показ масштабної інсталяції французького художника *JR* «Діти Ураноса», яка присвячена дітям-біженцям. Для роботи митець використав фото дітей з різних країн, зокрема України. Своєю чергою французька мисткиня Фанні Левевальє доповнила свою колекцію колажів про війну в Україні роботою із 7-річною українською гімнасткою О. Паскаль, яка втратила ногу через російську ракету. За основу художниця бере твори відомих майстрів, поєднуючи їх з реальними фотографіями місць бойових дій, українських воїнів і цивільних.

21 червня Тимчасовий повірений у справах України в Чехії В. Усатий взяв участь у презентації трамвая у жовто-блакитних кольорах, який наступні пів року курсуватиме Прагою. На трамваї розміщено логотип та *QR*-код фандрайзингової платформи *United24*.

7 червня в літературному журналі *The Shincho Monthly* опубліковано промову «Писати художню літературу під час пандемії та війни» японського письменника Харукі Муракамі. У ній йдеться про новий роман автора «Місто та його

го невизначені стіни», робота над яким тривала під час пандемії *COVID-19* та першого року повномасштабної російсько-української війни. Автор зазначив, що ці дві події об'єдналися і драматично змінили світ.

Історик Тімоті Снайдер та актор Лієв Шрайбер (США) намагалися привернути увагу світової спільноти до підризу Каховської ГЕС дописами у своїх соцмережах. Зокрема Тімоті Снайдера 7 червня написав, що Каховська ГЕС перебувала під контролем росії та перелічив руйнівні наслідки катастрофи для людей, екології та української економіки. Своєю чергою Лієв Шрайбер 7 червня опублікував фото затоплених будинків на Херсонщині. На екоцид росії в Україні також відреагував берлінський дизайнер та прихильник України Франк Пітер Вільде (Німеччина). 8 червня він опублікував у інстаграмі свою традиційну фотографію у ліфті, на якій вкритий синім пластиком, що імітує воду, тримає у руках червоне серце.

Представники міжнародної культурної спільноти та прості громадяни у різний спосіб висловили солідарність з Україною. Легендарний хард-рок-гурт *Guns N' Roses* (США) розпочав свій світовий тур концертом в Абу-Дабі, де на підтримку України виконав пісню «*Civil War*». Позаду музикантів на великому екрані показали кадри з наслідками повномасштабного вторгнення росії, а також прапор нашої країни з підписом «для людей України». Американська акторка Анджеліна Джолі, яка послідовно підтримує Україну, у дописі за 2 червня в інстаграмі показала кадри з війни та закликала допомагати українцям. На прохання українських читачів американська письменниця Елізабет Гілберт скасувала вихід своєї книги про життя росіян у Сибіру «*The Snow Forest*» (повідомлення за 13 червня). А велосипедист Том Хашемі (Велика Британія) 4 червня проїхав у Лондоні маршрут, довжиною у понад 220 км, щоб «намалювати» мапу України.

Музей «Ермітаж» у Амстердамі (Нідерланди), який припинив співпрацю з петербурзьким «Ермітажем» після повномасштабного вторгнення рф в Україну, оголосив про перейменування та співпрацю з новими партнерами – Смітсонівським музеєм американського мистецтва у Вашингтоні, Центром Помпиду в Парижі та Британським музеєм. З 1 вересня колишня філія «Ермітажу» називатиметься *H'Art Museum* та експонуватиме твори з фондів своїх партнерів. В інтерв'ю *New York Times* директорка музею Аннабель Бірні заявила, що «*Магія Росії зникла з війною*» (опубліковано 26 червня).

Вшанування пам'яті

В Україні

29 червня Житомирська міська рада на черговій сесії прийняла рішення про перейменування вулиці Білоруської на вулицю Полку ім. К. Калиновського. На сесію завітали представники цього білоруського полку, які мужньо боронять українську землю. Кастусь Калиновський був білоруським героєм, котрий очолив повстання проти російської імперії у 1863 році.

За кордоном

Представники українського посольства та громади взяли участь у церемонії вшанування понад 100 мільйонів жертв комуністичних режимів по всьому світу, яку 9 червня вшестнадцяте провів Фонд меморіалу жертв комунізму у Вашингтоні (США).

1 червня у Вільнюсі урочисто відкрили меморіальну дошку Лесі Українці, встановлену на фасаді приміщення, де працює Міжнародна українська школа. Пам'ятну табличку роботи художника-гравера В. Голобородова встановлено за сприяння Посольства України в Литві та Вільнюського коледжу. Ініціаторкою проекту виступила В. Шемчук.

Інформаційна безпека В Україні

6 червня у змішаному форматі відбувся українсько-швейцарський медіа-форум «Незалежні медіа як важлива опора демократії», організований Українським парламентським інститутом, Посольством Швейцарії в Україні, Швейцарським фондом демократії і Комітетом Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики. Під час заходу проведено панельну дискусію «Незалежні медіа як важлива опора демократії: як медіа можуть зміцнювати демократію у воєнний час?». До обговорення долучилися: директорка Швейцарського фонду демократії Стефані Босшард, радник Посольства Швейцарії в Україні Гаєтан Ваннай, голова Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики М. Потураєв, виконавча директорка Українського парламентського інституту А. Доля та заступник міністра культури та інформаційної політики України Т. Шевченко.

Мультимедійна платформа іномовлення України запустила англomовну діджитал-платформу *The Gaze*, яка знайомитиме західну аудиторію з феноменом країн нової Європи та України як її складової, з її людьми, історією, природою, культурою, політикою, економікою та впливом на глобальне майбутнє. Платформа поєднає стрічку новин, репортажі, розважальний контент, аналітичні матеріали та стримінгові формати. Основна мета *The Gaze* – стати тим інформаційним простором, де українські наративи, герої, історії будуть органічно представлені через теми й цінності, цікаві та зрозумілі широкій аудиторії західного світу. На старті платформа орієнтується насамперед на читачів і глядачів Великої Британії та США.

29 травня Програма розвитку ООН оголосила грантовий конкурс для громадських організацій, які протидіють дезінформації та розвивають медіаграмотність в умовах війни. Ініціатива реалізується в межах проєктів «Сприяння безпеці людини в Україні через реагування на багатомісрну кризу, спричинену війною» (фінансується Урядом Японії) і «Цифрові, інклюзивні, доступні: підтримка цифровізації державних послуг в Україні» (проєкт підтримки «Дія»). Особливий акцент програма робить на вразливих групах населення в Україні, включаючи ВПО та людей, які проживають на територіях, де було нещодавно відновлено контроль Уряду України.

За кордоном

15 червня в Нью-Йорку постійні представництва України, Литви та Польщі при ООН організували презентацію спільного звіту «Стійкість проти дезінформації: перспектива Люблінського трикутника». Подію присвятили Міжнародному дню протидії мові ненависті (18 червня). Захід відкрили постійні представники України, Литви та Польщі при ООН – С. Кислиця, Рітіс Паулаускас та Кшиштоф Щерський. Звіт підготували громадські організації «Детектор медіа» (Україна), Ініціатива громадянської стійкості (Литва) й Інститут Костюшка (Польща). Було представлено основні напрацювання звіту: аналіз російської дезінформації в країнах Люблінського трикутника в період до, під час та протягом пів року після повномасштабного вторгнення росії в Україну; а також рекомендації для боротьби з дезінформацією, які можуть стати в пригоді для урядів, медіа та представників громадянського суспільства по всьому світу. Раніше звіт також презентували у Європарламенті, штаб-квартирі НАТО, Раді Європи, ЮНЕСКО, ОБСЄ та інших міжнародних майданчиках.

22 червня у Празі відбулася міжнародна конференція Чеського радіо, організована з нагоди 100-річчя радіомовлення у Чехії. Вона була повністю присвячена висвітленню війни росії проти України, отримала назву «Медіа та Україна» та проходила під гаслом «Спільні цінності, спільна відповідальність». У заході взяли участь: президент Чехії Петер Павел, мер Києва В. Кличко (онлайн), американська науковиця Марсі Шор, шефредакторка української служби «Голосу Америки» М. Гонгадзе, член правління Суспільного мовлення Д. Хоркін, репортерка С. Ославська тощо.

19 і 20 червня у Бонні проходив 16-й Глобальний медіафорум *Deutsche Welle* (Німеччина). У ньому взяли участь понад дві тисячі учасників із понад 120 країн. Серед українських спікерів – головна редакторка «Української правди» С. Мусаєва, українські журналісти *DW* А. Чайка та В. Пічугін, медіаменеджер Д. Хільченко, член правління Суспільного мовлення Р. Кочубей, керівник Академії суспільного мовлення О. Дмитренко, менеджерка Дитячої академії суспільного мовлення В. Місна, керівник дослідницької програми *Media Development Foundation* М. Срібний. Українській темі було присвячено одну з панелей форуму – «Захопливий досвід від України для Бонна». Також у рамках форуму представлено виставку робіт українського фотографа Ж. Іванченка, який фіксував моменти війни з перших її днів у різних регіонах. Найновіші кадри показують Херсонщину після підриву росіянами дамби Каховської ГЕС. У рамках експозиції також транслювався репортаж *Deutsche Welle* з Херсона та відеоряд українських відеомейкерів з різних регіонів.

Головна редакторка «Української правди» С. Мусаєва та редактор проєкту «Наші гроші» Ю. Ніколов стали лауреатами премії *Free Media Awards*. Про це 22 червня оголосили організатори нагороди – фонд *ZEIT-Stiftung Ebelin und Gerd Bucorius* (Німеччина) і фундація *Fritt Ord Foundation* (Норвегія). Церемонія нагородження відбудеться 14 вересня в Гамбурзі.

Журналістка та відеопродюсерка В. Степаненко, яка працює на *Associated Press*, стала лауреаткою американської премії *Livingston Awards 2023*. Вона отримала нагороду в категорії «Міжнародна журналістика» за серію відеомате-

ріалів «Рік війни», які викривають злочини російської армії проти мирного населення України. Премію *Livingston Awards* вручають найкращим журналістам віком до 35 років та називають «Пулітцером для молоді». Церемонія нагородження відбулася 13 червня в Нью-Йорку (США).

Дні культури

За кордоном

5–15 червня відбулися Дні України в Люксембурзі. Програма фестивалю поєднала виставки, концерти, покази кіно та моди, творчі зустрічі, поетичні читання. Серед головних подій – виставка робіт М. Примаченко в Музеї Люксембурга (8 червня – 1 вересня); документальна виставка «Українські жінки крізь історію», створена за матеріалами Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара» (8 червня – 30 липня); міфологічна фотовиставка О. Тереріна «*Extravaganza*» (5 червня – 4 липня), відкриття якої супроводжував виступ скрипаля В. Попадюка; персональна виставка київського скульптора М. Левченка в галереї «*Simoncini*» (28 червня – 15 липня); виставка українських плакатів «*War Time Graphics*» (15 червня); концерт карильйоністки І. Рябчун (14 червня); благодійна зустріч «Українські жінки: стійкість і спадщина» за участі І. Карпи; дефіле колекцій Л. Постовіт і О. Рева на *Ukrainian Fashion Show*. Організатор фестивалю – неприбуткова організація *LUkraine asbl*.

Закордонне українство

В Україні

З 6 квітня по 11 червня в Музеї української діаспори експонувалася виставка робіт іноземного дійсного члена НАМ України Олени Овчиннікової – «*Memento Vitae*». У експозиції представлено понад 50 творів із фондів Музею історії міста Києва та Музею української діаспори, створених художницею в Україні та в еміграції (США) у період з кінця 1950-х років і до сьогодні. Це перша персональна виставка мисткині на Батьківщині за роки незалежності.

Американська художниця українського походження Ольга Рондяк надала свої скульптури мотанок-оберегів благодійній галереї «*Art Ukraine Gallery*», яка запрацювала в Києві у травні. Заклад проводить виставки-аукціони для допомоги військовим і цивільним.

За кордоном

Українці вийшли на мітинги та акції у різних країнах, аби привернути увагу до трагедії, що сталась внаслідок підриву Каховської ГЕС російськими військами. Серед них – акція-мітинг «Прояв солідарності з Україною після російського військового злочину та екоциду у Каховці» (Варшава, Польща, 12 червня); акції протестів у Берліні (10 червня) та Нюрнберзі (Німеччина); «Стоп екоцид в Україні» (Амстердам, Нідерланди, 11 червня); демонстрації у Лондоні (Велика Британія, 10–11 червня), мітинг-перформанс у Празі (10 червня, Чехія). мистецька акція «Мій дім затопило – у цьому винна Росія» від художниць А. Малишевої та С. Квітки (6 червня, Данія). А у Віденському музеї народного побуту та мистецтва 22–26 червня проходила виставка «Каховська дамба: водна

небезпека в умовах російської агресії», що складалася з інсталяцій та фотографій митців Я. Гринів і Б. Бухмана. Захід відбувся за підтримки Посольства України в Республіці Австрія та Постійного представництва України при міжнародних організаціях у Відні.

За сприяння Генерального консульства України в Нью-Йорку 3 червня у Брукліні проведено два українські фестивалі – «Разом до Перемоги» й Український фестиваль парафії Св. Вмч. Пантелеймона. А 16–18 червня у Йонкерсі (штат Нью-Йорк, США) відбувся 36-й Український фестиваль.

24 червня Альбертська рада українського мистецтва провела в Едмонтоні (Канада) традиційний Український вінтажний ярмарок. Захід запропонував українські сувеніри, музику та кухню.

25 червня у Міській ратуші в Сідней відбулася виставка української культури «Вишиванка», яку організувала Українська рада штату Новий Південний Вельс (Австралія).

Артисти Черкаського заслуженого українського народного хору та вокальний гурт «Будьмо» з Івано-Франківська взяли участь у XXVII Мандрівному фестивалі української культури, який 23–25 червня проходив у Західнопоморському воєводстві Польщі. Музиканти виступили в містах Колобжег, Валч і Члопа.

23 червня у Тель-Авіві відбувся 7-й український фестиваль культурної спадщини «ЕтноХутір», організований неурядовою організацією «Ізраїльські друзі України». У програмі – виступи українських та діаспорних артистів, майстер-класи, ярмарок українських сувенірів і страв. Благодійною складовою заходу став збір коштів на тактичну медицину для ЗСУ.

9 червня в Афінах відбувся 5-й Міжнародний фестиваль «Діти світу танцюють та співають задля миру», присвячений Міжнародному дню захисту дітей. Захід організовано Товариством підтримки та розвитку культурної спадщини «Трембіта» за сприяння Посольства України в Грецькій Республіці та мерії Перістері й у співпраці з Об'єднаною українською діаспорою в Греції і Грецьким форумом емігрантів.

3 червня у Таллінні відбувся Міжнародний фестиваль дитячої і юнацької творчості «Квіти України – 2023», який проводиться з 2001 року Асоціацією українських організацій в Естонії та Спілкою української молоді в Естонії за підтримки Міністерства культури Естонії та Посольства України в Естонській Республіці. Під час заходу посол України М. Беца вручила голові Асоціації українських організацій в Естонії Володимирі Паламарю і завучу талліннської недільної школи «Надія» Аллі Інно-Якименко грамоти за вагомий внесок у розвиток творчості українських дітей в Естонії.

5 червня у Ризі відбулося відкриття філіалу організації «*Tavi Draugi*» – студії «Творчі зустрічі» – для проведення українцями культурно-освітніх заходів. У церемонії відкриття взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол України в Латвії А. Куцевол, мер Мартіньш Стакіс, директор Центру підтримки українців у Ризі Петеріс Грубе, латвійський музикант Андрій Осокін, а також латвійці й українці, які були залучені до створення творчої майстерні.

10 червня Українську суботню школу у Відні (Австрія) відвідав Карл фон Габсбург – родич ерцгерцога Вільгельма Франца фон Габсбурга-Лотрінгена, якого в Україні знали як Василя Вишиваного. Гість поспілкувався з учнями школи, а на завершення отримав символічний подарунок – вишивану сорочку, улюблений одяг Василя Вишиваного.

Мистецькі заходи В Україні

1–25 червня у Дніпрі та 13 липня – 13 серпня у Луцьку працював «Модуль Тимчасовості» (*MOT*) – тимчасовий культурний простір від *don't Take Fake*, створений із міжнародною командою. Він представив однойменну виставку сучасного мистецтва від 28-ми митців з 10 країн під кураторством Фабріса Бусто (Франція). Серед учасників – Ноель Долла, Філіп Коньє, Анн-Флор Кабаніс, Катрін Бох, *Zevs* (псевдонім Агірре Шварца), *JR* (Франція), Томас Гіршгорн (Швейцарія – Франція), Адель Абдессемед (Алжир – Франція), *Vhils* (Алешандре Фарту, Португалія), Пабло Вальбуена (Іспанія), Анрі Сала (Албанія – Німеччина), Клеон Петерсон, Марк Дженкінс (США), *KIMSOOJA* (Південна Корея), Субодх Гупта (Індія), Ж. Кадирова, Р. Мінін, О. Сай (Україна) тощо. Також на виставці демонструвався новий аудіовізуальний проєкт «Чорнобиль» від нью-йоркського дуєту *Soundwalk Collective*, вірш до якого написала та зачитала Патті Сміт (США). Крім того, *MOT* став майданчиком для кінопоказів, перформансів, лекцій та дискусій. Ініціатива втілюється за підтримки Офісу Президента України й Агентства США з міжнародного розвитку (*USAID*).

Після вимушеної дворічної перерви відбувся VIII Міжнародний фестиваль аудіовізуального мистецтва та нових медіа «Конструкція», який провели в Дніпрі і вперше – у Дрездені (Німеччина). Цьогоріч форум пройшов у форматі резиденції. У Дніпрі вона тривала з 5 до 12 червня за участі *Bryozone*, *maxandruh*, *Mlin Patz*, *Ujif_notfound*, *Undo Despot* та *Yura Bulychov*. А у Дрездені «Конструкція» тривала з 19 червня до 1 липня та запропонувала резиденцію для українських і німецьких саундартистів та перформерів. У ній взяли участь три артисти з різних дисциплін: *NFNR* (О. Онікієнко) працює зі звуком, *Charles Washington* займається перформативними практиками, а *Cornelius Uhle* працює з голосом. Результатом цієї співпраці став спільний перформанс, присвячений станам вразливості й крихкості. Крім того, О. Онікієнко провела презентацію та воркшоп у Дрезденській академії мистецтв, під час яких розповідала студентам про власну практику, проєкти *Womens Sound* та «Інститут Звуку», а також виклики, перед якими нині постають артисти в Україні.

У рамках проєкту «Спільна культурна спадщина: відродження фольклору на українсько-польському прикордонні», що фінансується Європейським Союзом у межах Програми транскордонного співробітництва ЄІС Польща – Україна, 25 червня в Луцьку відбувся транскордонний фестиваль «Етнокультура – сила, що єднає!». Попри війну, організаторам вдалося реалізувати всі заплановані в межах проєкту заходи: проведено конференції, здійснено дослідження фольклорної спадщини обох регіонів, підготовлено збірник з піснями та обря-

дами, придбано музичні інструменти та сценічні костюми, проведено літню мистецьку школу для обдарованих дітей і пісенний фестиваль у Польщі.

За кордоном

1 червня у Лондоні відбулося урочисте закриття Сезону культури Україна – Велика Британія, який спільно реалізували Український інститут та Британська Рада. Великий фестиваль, який тривав понад рік, задумувався у 2019 році на честь 30-річчя встановлення дипломатичних відносин між двома країнами, зрештою став виявом потужної солідарності Сполученого Королівства з Україною після повномасштабного вторгнення росії. Війна змусила організаторів заново переосмислити наповнення теми – «Сценарії майбутнього». Події Сезону охопили 20 міст усіх чотирьох країн Сполученого Королівства – Англії, Уельсу, Шотландії та Північної Ірландії. Були представлені усі жанри – кіно, театр, музика, література, візуальне мистецтво. За форматами переважали публічні події (кінопокази, концерти, читання, дискусії, вистави, мистецтво в публічному просторі), проте були також воркшопи, резиденції, мережування та літня школа для перекладачів. Наприкінці Сезону Британська Рада та Український інститут співпрацювали з міською радою Ліверпуля на ЄвроФестивалі, що передував Євробаченню–2023. Загалом під час Сезону було реалізовано 36 проєктів, які офлайн та онлайн поєднали 1000 митців і дієвців культури. Подія привернула надзвичайну увагу медіа: охоплення склало понад 100 мільйонів та понад 630 згадок у медіа Великої Британії та Україні.

29 червня – 2 липня в місті Лагуш удруге відбувся Благодійний українсько-португальський фестиваль *FELIZONDA*, покликаний популяризувати українську музику, сучасне мистецтво та народні традиції України в Португалії. Під час відкриття форуму організовано телеміст «Україна – Португалія», у якому взяв участь міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко. У музичній програмі фестивалю виступили Л. Марті, О. Скрипка і Національний академічний оркестр національних інструментів (у складі 35-ти музикантів). Цьогоріч захід збирав кошти для реабілітаційного центру «Тепло крилатої душі», який спеціалізується на реабілітаційних послугах для поранених українських військовослужбовців і наданні психологічної підтримки родинам загиблих воїнів.

Музика В Україні

9 червня за підтримки Посольства Королівства Іспанія в Україні в Національній філармонії України під проводом Рамона Торрельєдо відбувся концерт «Українському народу присвячується». У виконанні Симфонічного оркестру, скрипаля Д. Ткаченка та солістів В. Туліс, О. Чувпила й О. Табуліної лунали твори відомих іспанських композиторів М. де Фальї, П. Соросабалю, Ф. Морено-Торроби та Х. Хіменеса. Приємним подарунком для української аудиторії стала інтерпретація іспанським маестро рапсодії «Думка-шумка» М. Лисенка.

25 червня на закриття 159-го концертного сезону в Національній філармонії України виступив скрипаль Маріуш Патира (Польща) у супроводі Акаде-

мічного симфонічного оркестру. До програми увійшли твори Н. Паганіні та Г. Берліоза. Концерт відбудеться за підтримки Польського Інституту у Києві.

28 червня в межах святкування Дня Конституції України у київському культурному кластері «Краків» пройшов концерт польського гурту *Taraka & Amelka Anisovich* під назвою «Незалежна – незалежній». Захід організовано Польським інститутом у Києві під патронатом віцемаршалка Сейму Республіки Польща Малгожати Гошевської. Цим виступом колектив розпочав своє світове турне на підтримку України, покликане продемонструвати солідарність Польщі з Україною під час війни. Протягом гастролей містами Європи і Північної Америки музиканти здійснюватимуть збір коштів для платформи *United24*.

16 і 17 червня в Національній опереті України було представлено концерт україно-турецької музики «Два народи – одне серце». У ньому взяли участь Стамбульський ансамбль історичної турецької музики, Державний ансамбль народних танців та колектив Національної оперети України. На сцені театру звучали українські композиції, турецькі та кримськотатарські музичні твори, а також були представлені народні танці двох країн. На початку заходу хвилиною мовчання вшанували пам'ять загиблих під час війни в Україні та внаслідок землетрусу в Туреччині. Проект реалізовано за підтримки Посольства Турецької Республіки в Україні.

Японський піаніст-віртуоз Темпей Накамура провів низку благодійних концертів на підтримку ЗСУ. 8 червня музикант виступив у Києві, в Центрі культури та мистецтв КПШ ім. І. Сікорського, 9 червня – на Київській площі в Бучі, а 10 червня – у Білій Церкві, в Будинку органної та камерної музики. Це вдруге від початку повномасштабної війни Темпей Накамура приїхав до України. Торік у жовтні від дав концерти у Боярці та Ірпені.

2 червня у Львівській національній філармонії виступив колектив *Dresden Chamber Soloists*, музиканти якого входять до складу найстарішого у світі оркестру – Саксонської державної капели Дрездена (Німеччина).

За кордоном

VII Відкритий міжнародний музичний марафон пам'яті Василя Сліпака «W Live» поєднав три країни – Україну, Велику Британію і Францію. Захід проходив з 10 червня по 2 липня під гаслом «У світлі Метеора». Його прелюдією став камерний виступ 20 травня в Українському клубі Лондона. Солістки І. Житинська та Ю. Шпиг, бард Т. Житецький і піаністка О. Білаш представили класичну програму української та європейської музики. А 30 червня Концерт пам'яті Василя Сліпака відбувся у Парижі, в Українському культурному центрі його імені. Лунала сучасна музика у виконанні скрипаля І. Бондаренка, флейтиста Джеффри Стоунхауза й А. Загайкевич. Остання, зокрема, представила свою електроакустичну імпровізацію з голосом В. Сліпака – «Myth». Захід організовано за підтримки Посольства України у Франції, групи *Le Vivier* (Канада), Асоціації електроакустичної музики України і Фонду Василя Сліпака.

Із 30 травня по 2 червня у Парижі проходив фестиваль «Дні Сильвестрова». У програмі: камерний концерт квартету «Vleu et Or» у залі паризького кампусу Колумбійського університету; показ документального фільму С. Буковсь-

кого про Сильвестрова; презентація французького перекладу збірки розмов композитора з українським філософом К. Сіговим та мистецтвознавицею А. Вайсбанд. Організатором події виступила асоціація «1991 project», що популяризує українську музику та підтримує українських музикантів у Франції. Співорганізаторами стали Український культурний центр ім. В. Сліпака та Посольство України у Франції.

17 червня у рамках *Міжнародного музичного фестивалю Sacrum Non Profanum* у Щецині виступив Академічний симфонічний оркестр Львівської національної філармонії. Разом із польськими співаками Катаржиною Дондальською, Лешеком Скрлою та Академічним хором ім. проф. Яна Широцького під керівництвом Богдана Богушевського музиканти презентували концертну програму зі шедеврів кіномузики з присвятою «Жінкам та дітям України». Захід відбувся під Патронатом Посольства України в Польщі. Організатор Фестивалю – Поморське товариство інструменталістів «Академія» в Щецині.

12 червня Одеський національний академічний театр опери та балету представив на 6-му фестивалі класичної музики «DescOpera» в Кишиневі оперу П. Масканьї «Сільська честь». Цьогорічний фестиваль відбувся у форматі трикутника солідарності «Кишинів – Одеса – Ясси» та пройшов під егідою Міністерства культури Молдови й Національного театру опери та балету Республіки Молдова ім. М. Бієшу.

Триває гуманітарний тур «Європейський шлях» Харківського національного академічного театру опери та балету ім. М. Лисенка в рамках проекту «Схід Опера: долаючи відстань». Зокрема 10–24 червня у Канаді відбувся благодійний тур «Органні концерти з Дмитром Морозовим». Заслужений діяч мистецтв України виступив у Торонто, Міссіссозі, Парижі (провінція Онтаріо). Програма складалася не тільки з виступів, а й з численних творчих зустрічей із представниками мистецької спільноти Канади та української діаспори. Тим часом солісти, артисти хору та оркестру Схід Опери, серед яких – з. а. України М. Которович, з. д. мистецтв України Ю. Яковенко, С. Кривич, Ю. Піскун і В. Житкова, представили програму з музичних кінохітів у рамках мінітуру: 15 червня музиканти виступили у Ейндговені (Нідерланди), 16 червня – у Абатстві Віллер, що поряд з містечком Віллер-ла-Віль, 24 червня – в Базиліці Сакре-Кер у Брюсселі (Бельгія). У середньовічній атмосфері Абатства Віллер харків'яни провели ще два концерти: 17 червня там лунали фрагменти з опер Дж. Верді, Дж. Пучіні, Ш. Гуно і «Мелодія» М. Скорика, а 23 червня – «Реквієм» В.-А. Моцарта. 20 червня на честь Всесвітнього дня біженців артисти театру дали концерт у Братиславі. На сцені Будинку радіо лунала українська та європейська музика. Захід організовано Агентством ООН у справах біженців (UNHCR), Словацькою гуманітарною радою і Фондом Мілана Шімечка за підтримки ГО «Українсько-словацька ініціатива», Словацького радіо та Міграційного управління МВС Словацької Республіки. А 29 червня артисти Схід Опери взяли участь у «Гала-концерті свободи», який завершував святкову програму до дня міста Тарту (Естонія).

Артисти хору Національної опери України долучилися до прем'єри «Летючого голландця» Р. Вагнера, що відбулася 22 червня у венеційському театрі

«La Fenice» (Італія). 8 липня хористи також провели у театрі «La Fenice» концерт української музики, приурочений до 500 днів незламності України.

Піаніст О. Гринюк здійснив концертний тур Японією. Зокрема 14 червня піаніст дав благодійний концерт у Токіо та закликав до підтримки України.

Тіна Кароль (псевдонім Т. Ліберман) стала голосуючим членом однієї з найпрестижніших музичних нагород світу – премії «Греммі» Національної академії мистецтва і науки звукозапису (США). Українська виконавиця зможе віддати свій голос за учасників «Греммі» вже наступного року. Члени академії також можуть впливати на локальну музичну індустрію, підтримувати колег через адвокацію, пропонувати зміни до регламенту (наприклад, нові номінації), балотуватися на різні посади тощо.

У травні з. а. України Р. Лоцман здійснила благодійний тур з програмою «Українське світло». Вона дала 20 концертів у містах Польщі, Чехії, Німеччині, Франції, Італії та Іспанії.

11 червня гурт «Океан Ельзи» виступив у Стамбулі (Туреччина) із концертом на підтримку України. Кошти від продажу квитків підуть на допомогу дітям, постраждалим від війни, медичним установам та захисникам України.

17 червня гурт *Go_A* взяв участь у фестивалі *Pinkpop* у Ландграфі (Нідерланди). А 23 червня український дівочий панк-рок гурт *The Sixsters* виступив на фестивалі *Glastonbury* у Сомерсеті (Велика Британія). Їхній виступ відкрив фестивальну сцену *Woodsies*.

19–21 травня у Сіетлі та Портленді (США) американський ансамбль *Capella Romana* презентував виставу-концерт «Українське весілля». До програми увійшло 20 народних пісень з різних регіонів України. Відтворити українські народні традиції учасникам капели допомогла американка українського походження, дослідниця фольклору Надія Тарнавська. Вона стала постановницею і диригенткою вистави.

Український музичний фестиваль *ATLAS Festival* і канадська івент-компанія *KAZKA Entertainment* створили нову міжнародну компанію – *ATLAS Entertainment*. Головна мета проєкту – дати поштовх і можливість українській культурі інтегруватись у світі. *ATLAS Entertainment* планує організовувати благодійні концерти українських гуртів і сольних артистів, розширювати співпрацю з місцевими виконавцями, працювати над створенням нових музичних проєктів та майданчиків, а також займатися активним просуванням української культури у США та Канаді.

Хореографічне мистецтво В Україні

21 червня у Харкові в рамках фестивалю *KharkivMusicFest–2023* представлено експериментально-танцювальний проєкт «In C» на музику композитора мінімаліста Т. Райлі, втілений разом із хореографкою і танцівницею Сашею Вальц та її компанією *Sasha Waltz & Guests* (Німеччина). Уній взяли участь українські танцівники з Харкова та Києва.

За кордоном

З 17 червня по 8 серпня Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П. Вірського здійснює концертний тур Японією. Заплановано 44 концерти у 30-ти містах. Колектив уже виступив у Токіо, Кіото, Осаці, Кобе, Нагано, Кавасакі, Нагої тощо. Також у рамках туру 21 червня артисти провели спеціальний виступ в Академії Кансай Сока Гакуен.

Театр

В Україна

У рамках святкування 230-річчя від народження знаного польського поета і драматурга О. Фредро, якому Сейм Польщі присвятив цей рік, 23 червня в Тернопільському академічному обласному драматичному театрі ім. Т. Шевченка відбувся показ вистави «Хай живе любов» у виконанні акторів Волинського академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. Т. Шевченка. Захід реалізовано за підтримки Генерального консульства Республіки Польща в Луцьку, Тернопільської міської ради та Тернопільського драмтеатру.

За кордоном

Донецький академічний обласний драматичний театр (у 2014 році переміщений до Маріуполя, а після 24 лютого 2022 – до Ужгорода) взяв участь у фестивалі *BABEL F.A.S.T. 2023*, який 3–11 червня проходив у місті Тарговіште (Румунія) та зібрав театральні колективи з понад 30-ти країн. Українці представили на форумі виставу про життя і долю дисидента В. Стуса «Крик нації». У межах фестивалю підписано меморандум про порозуміння між Донецьким академічним обласним драматичним театром і Театром імені Тоні Буландра м. Тирговіште. Також проведено низку зустрічей з колективами театрів-учасників, на яких було домовлено про створення нової спільної постановки з артистами з Кореї, Італії, Румунії, Франції та Великої Британії.

Львівський академічний духовний театр «Воскресіння» показав свою виставу «Сни за кобзарем» одразу на трьох міжнародних майданчиках. 29 травня театральна трупа виступила на *13-му Міжнародному фестивалі виконавських мистецтв VITEI 2023* у Кишиневі (Молдова); 2 червня – на 36-му Міжнародному театральному фестивалі «WALIZKA» в Ломжі (Польща), а 3 червня – на Міжнародному фестивалі вуличних театрів в Шальчинінкаї (Литва).

20–24 червня в Національному театрі Ірландії (*Abbey Theatre*), в Дубліні, відбулись гастролі Національного академічного драматичного театру імені Лесі Українки з постановкою «Переклади» за п'єсою ірландського драматурга Б. Фріла.

24–30 червня Чернівецький академічний обласний український музично-драматичний театр ім. О. Кобилянської презентував у Венеції, Мілані і Римі свою нову артгаузну виставу «Фаустпатрон» за п'єсою та у постановці І. Бутняка. Головна мета гастролей – збір коштів на допомогу дітям в Україні, які постраждали від війни. Гастролі відбулися у рамках проекту «Театр на захисті миру», який організовано спільними зусиллями Чернівецького драмтеатру ім.

О. Кобилянської, Чернівецької обласної ради, Чернівецької обласної військової адміністрації, *Centro Alfredo Rampi Onlus*, низки українських та італійських компаній і меценатів.

2–18 червня відбулася американська прем'єра вистави «The Gaaga/The Hague» української драматургині і режисерки О. Денисової. Виставу про суд над путіним та його прибічниками поставив у Бостоні театр *Arlekin Players Theatre* (США), який очолює виходець з України Ігор Голяк. У постановці задіяні американські актори. Одночасно з дійством у центрі Гарварду йшла віртуальна версія вистави. У ній глядачі мали можливість обирати камери, з яких знято виставу, читати досьє на кремлівських злочинців, відповідати на запитання, виступати в ролі судді.

18–20 червня у Таллінні пройшли прем'єрні покази вистави «Свято в чужій квартирі. Відкриваємо Україну», підготовленої студентами Естонської академії музики і театру під керівництвом Ану Лемб за допомоги представниць української діаспори – поетки і перекладачки Катерини Новак-Ботнар та поетки й виконавиці автентичних українських пісень Ірени Петерсон-Павлюк.

Кіно В Україні

XX Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA

За підтримки посольств США, Данії, Швеції, Швейцарії, Ірландії та Бразилії в Україні, Польського інституту в Києві, Чеського центру в Києві та Українського культурного фонду 2–8 червня відбувся ювілейний *XX Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA*. Його центральною темою став «Образ майбутнього». Фестивальні покази та події проходили у кінотеатрах «Жовтень» і «KINO42», а також в онлайн-кінотеатрі *DOCUSPACE*. У програмі представили 51 фільм із 27 країн (враховуючи країни копродукції): США, Канади, Великої Британії, Німеччини, Норвегії, Данії, Швеції, Гренландії, Бельгії, Італії, Португалії, Польщі, Словаччини, Угорщини, Південного Судану, Кенії, ПАР тощо.

Поряд із українськими експертами фестивальні конкурси оцінювали й закордонні кінодіячі. До журі Міжнародного конкурсу *DOCU/СВІТ* увійшли режисерки Ельвіра Невера (Польща – Німеччина) і Ева Кріжкова (Словаччина). Переможців національних конкурсів *DOCU/УКРАЇНА* та *DOCU/КОРОТКО* обирали режисер і художній керівник *Белградського міжнародного фестивалю документального кіно BELDOCS* Марко Грба Сінгх (Сербія) та засновник і директор *Inconvenient Films* Гедімінас Андрюкайтис (Литва). А найкращі роботи в номінації «RIGHTS NOW!» визначали культурна менеджерка й засновниця Міжнародного кінофестивалю про права людини *Sofia DocuMental* Дагмар Остранська (Чехія) та кінорежисер, виконавчий директор Міжнародного кінофестивалю про права людини в Албанії, голова Асамблеї Албанської Гельсінської спілки Куйтім Чашку. Цьогоріч до списку переможців увійшло два іноземні та низка копродукційних фільмів. У конкурсі *DOCU/СВІТ* головний приз здобула стрічка А. Коваленко «Ми не згаснемо» (Україна/Франція/Польща/США); спе-

ціальну відзнаку – фільм Аббаса Резає «Етілаат роз» (Афганістан). Остання стрічка також отримала спеціальну відзнаку студентського конкурсу. Спеціальну відзнаку конкурсу DOCU/Україна вручили стрічці І. Іванька «Крихка пам'ять» (Україна/Словаччина). Головний приз короткометражного конкурсу DOCU/КОРОТКО здобула кінокартина Міли Жлуктечко та Даніеля Асаді Фаєзі «Прокидаючись у тиші» (Німеччина/Україна). У номінації «RIGHTS NOW!», якою відзначають документальні стрічки за значний внесок у дискусію про людську гідність, свободу та рівність, головний приз виборов фільм Р. Любого «Залізні метелики» (Україна/Німеччина), спеціальну відзнаку – робота Метта Сарнецькі «Вбивство журналіста» (Данія/Чехія/США). Премією імені Андрія Матросова від команди *Docudays UA* нагороджено: стрічку А. Максименко «Ptitsa» (Польща/Україна) – головний приз; фільм Д. Мамайсур «Щоразу затишаюся від звістки з Києва» (Бельгія/Україна/Португалія/Угорщина) – спеціальна відзнака.

Серед спеціальних подій фестивалю – спільний із Краківським кінофестивалем показ фільму Клари Клейнінгер «Жодних слонів у кімнаті» та демонстрація стрічки Міли Тешаєвої та Маркуса Ленца «Коли весна прийшла в Бучу» (Німеччина/Україна). Також у рамках створеної цього року спеціальної програми «Монтажний перехід», яку присвятили пам'яті загиблого на війні режисера монтажу В. Ониська, відбулась українська прем'єра фільму Марка Казінса «Похід на Рим» (Італія). За допомогою маловідомих архівів та свого характерного кінематографічного аналізу режисер оповідає про підйом фашизму в Італії та його наслідки по всій Європі 1930-х років.

22–28 червня у Києві відбувся перший квір-кінофестиваль *SUNNY BUNNY*. Його локаціями стали кінотеатри «Жовтень» та «KINO42». Фестиваль відкрила стрічка Поля Б. Пресіадо «Орландо: моя політична біографія» (Франція), а на завершення показали фільм Гарві Реббіта «Капітан Феготрон рятує всесвіт» (Німеччина). До журі конкурсу увійшли: кінокритик Франк Фінанс-Мадурейра (Франція), директор *European Film Market* Денніс Рух (Німеччина) та кінокритикиня Анна Мєлікова (Україна – Німеччина). Головний приз Міжнародного конкурсу отримала стрічка Адріана Сільвестре «Моя порожнеча і я» (Іспанія), спеціальні відзнаки – комедія Фабіо Леала «Згідно з протоколами» (Бразилія) та робота Клаудії Вережау «Вовк і пес» (Португалія/Франція). Приз глядацьких симпатій завоював фільм Мар'ям Тузані «Синій каптан» (Франція/Марокко/Бельгія/Данія). У партнерстві з кінофестивалем *BEAST* (Порту), Кіноклубом Порту та культурним центром *OKNA* у фестивалній програмі *X BORDERS* була представлена добірка з 4-х короткометражок з Португалії.

Фестиваль глядацького кіно «Миколайчук OPEN», який 15–20 червня вдруге пройшов у Чернівцях, уперше провів міжнародний конкурс. Його переможцем стала стрічка Міхала Квечинського «Хто ти, Філіппе?» (Польща), спеціальним призом відзначено кінокартину Леона Прудовського «Мій сусід Адольф» (Ізраїль/Польща/Колумбія). Обидві роботи отримали статуетку «Залізний Миколайчук». Лауреатів обрали глядачі шляхом голосування. Особливу відзнаку, запроваджену фестивалем у партнерстві з Південно-Шведською Кіно-

комісією, присуджено українському фільму А. Гончарової «Річниця». Представники цього проєкту отримають грант на дводенну поїздку до Південної Швеції з можливістю познайомитися з регіональною кіноіндустрією. Крім того, у день відкриття форуму відбувся захід «Україна – Швеція: можливості співпраці» – перегляд коротких метрів та публічна дискусія зі шведськими продюсерами про можливості співпраці обох країн у галузі кіно. 17 червня у рамках міжнародної конкурсної програми фестивалю відбулася національна прем'єра україно-італійської драмедії «Тривала втеча» (міжнародна назва «Jailbird»). Стрічку презентував режисер і автор сценарію Андреа Маньяні та виконавиця однієї з головних ролей Н. Набока. На показ також завітав директор Італійського інституту культури в Україні Едоардо Крізафуллі. А 16 червня у позаконкурсній програмі відбувся показ документальної стрічки «Зерна голоду. Україна 1933» (Франція) за участі режисера Гійома Рібо. Робота базується на щоденниках валлійський журналіста Гарета Джонса, який таємно прибув до України у березні 1933 року. Фільмом-закриттям фестивалю стала українська прем'єра блокбастера Ялмарі Хеландера «Незламність» («Sisu» у міжнародному прокаті, Фінляндія). Фестиваль відбувся за підтримки Чернівецької міської ради, Чернівецької обласної ради та Буковинської кінокомісії. Серед партнерів форуму – Італійський інститут культури в Україні.

9–14 червня у київському кінотеатрі «Жовтень» вшосте відбувся фестиваль «Тиждень швейцарського кіно», організований Посольством Швейцарії в Україні спільно з кінокомпанією «Артхаус Трафік». До програми кіноогляду ввійшли знакові стрічки швейцарського кінематографа 2021–2023 рр.: біографічна драма «Закохана в пустелі» Маргарете фон Тротти, байопік «Сісі і я» Фрауке Фінстервальдер, драма «Лінія» Урсули Маєр, знятий за участі українських кінематографістів фільм Елі Граппа «Ольга». Впродовж наступних двох місяців стрічки будуть безкоштовно надані для демонстрації у кіноклубах бібліотек, музеїв, університетів та громадських ініціатив.

17 червня у Києві відбулася українська прем'єра документального фільму Шона Пенна й Аарона Кауфмана «Суперсила»/«*Superpower*» (США). Стрічку особисто представив американський актор і режисер Шон Пенн. Варто зазначити, що 10 червня митець також узяв участь у тбіліському фестивалі сторітелінгу *ZEG – Tbilisi Storytelling Festival* (Грузія), на якому розповів про фільм «Суперсила» та анонсував свою нову стрічку про «Грузинський легіон» – грузинських бійців, які воюють в Україні.

6 червня у Києві відбулася презентація першого фільму проєкту «Культура vs війна», що розповідає про цінності української культури через історії митців, які залишили своє звичне життя та стали на захист України. Серед героїв – режисер А. Сеїтаблаєв, кінооператор С. Михальчук, письменник С. Жадан, гурт «Антитіла», кобзар Т. Компаніченко та ін. Загалом проєкт включатиме шість фільмів-новел та одну повнометражну стрічку. 20 червня показ короткометражних фільмів циклу «Культура vs війна» провели також у Французькому культурному центрі в Стамбулі (Туреччина). Проєкт реалізується з ініціативи Асоціації «Дивись українське!» за підтримки ЄС, Фонду «МХП – Громаді» та компанії «Вавілон».

А 29 червня у столиці презентували документальний серіал «Культура під час війни» – спільний проєкт Представництва ЄС в Україні та освітньої мультимедійної спільноти *Ukrainer*. Кінозбірка складатиметься з п'яти окремих фільмів, що покажуть культурний ландшафт різних регіонів України після повномасштабного вторгнення росії. Першою представили стрічку «Культура під час війни. Захід», в якій розповідають історії митців зі Львова, Чернівців, Луцька й Ужгорода. Проєкт реалізують у межах комунікаційної кампанії «Разом зберігаємо. Разом творимо», яка інформує про підтримку української культури та мистецтва Європейським Союзом в період збройної російської агресії.

За кордоном

Український кінематограф було представлено на 63-му Краківському кінофестивалі (28 травня – 4 червня, Польща). У конкурсних та позаконкурсних програмах форуму взяли участь 9 стрічок з України і про Україну. При цьому анімація С. Мельник «Маріуполь. Сто ночей» (Україна/Німеччина) відзначена фестивальною нагородою «Срібний дракон» за режисуру найкращої анімаційної роботи в Міжнародному конкурсі короткометражних фільмів і спеціальною згадкою Міжнародної федерації кінотовариств (*The International Federation of Film Societies*). Приз глядацьких симпатій завоювала документальна кінокартина О. Міхалковича та Г. Бадзяки «Батьківщина» (Україна/Швеція/ Норвегія). А документальна стрічка Якуба Стошека та Магдалени Містигач «Iriy» (Польща/Україна) отримала спеціальну згадку журі Національного конкурсу польських фільмів. До цього ж конкурсу ввійшла художня стрічка Пьотра-Кшиштофа Камінського «Балада Кичієва» (Польща). Також на кінофорумі демонструвалися документальні фільми «Ярик-розбійник» (реж. Ю. Пупірін, Україна), «Симптоми війни» (Ю. Речинський і П'єр Кром, Україна/Австрія), «Дідусин сад» (Кароль Старнавський, Польща/Україна), «Чорнобиль 22» (О. Радинський, Україна) та художня стрічка «Клаптики» (І. Гавва, Україна). Окремо було проведено конкурс короткометражних фільмів «Сеанс з України». Крім того, у рамках Краківського кінофестивалю з 29 травня по 3 червня тривала програма з розвитку та підтримки документалістики *DOC LAB POLAND & UKRAINE*, організована Кінофондом ім. В. Шлесіцького та дофінансована Міністерством культури та національної спадщини Польщі.

Україна сьомий рік поспіль взяла участь у Міжнародному ринку анімаційного контенту (*MIFA*) в межах Міжнародного кінофестивалю анімаційних фільмів у Аннесі (11–17 червня, Франція). На форумі діяв Український стенд, роботу якого було спрямовано на популяризацію сучасної української анімації і сприяння її дистрибуції та міжнародної копродукції. Для цього спеціально підготували електронний каталог анімаційних проєктів за останні п'ять років. У перший день фестивалю за ініціативи організаторів відбувся показ анімаційного фільму О. Рубан та О. Маламужа «Мавка. Лісова пісня» у межах традиційної секції *OPEN AIR SCREENINGS*. А його продюсерка І. Костюк розповіла про успіх стрічки в національному та міжнародному прокаті на конференції *MIFA Business Conference*. У межах програми *Partners Pitch* проведено пітчінг п'яти українських анімаційних телесеріалів: «Мавка» О. Маламужа («Анімаград»),

«Школа для малих чудовиськ» Р. Кепкала (*Yarki Studio*), «Люба Жу» А. Лавренішина, «Уоуо. Коли іграшка стала зброєю» М. і Н. Фельдман (*Phalanstery Films*), «Нелогічний дорослий світ» І. Гаркавець (*Svit Neznaiky*). Цьогоріч присутність України в Аннесі стала можливою завдяки підтримці Програми *USAID* «Конкурентоспроможна економіка України» (США) за організації *Фестивалю актуальної анімації та медіамистецтва LINOLEUM* та Української анімаційної асоціації (УАніМА). Також організатори форуму безкоштовно надали стенд та акредитації для українських делегатів.

6 червня в рамках Франко-Українського фестивалю молодого кіно «МІСТ» у Нанті відбувся культурний захід «МІСТ ФОРУМ ФІЛЬМ». У спеціальній програмі – «CINEMA SOUS LES BALLEES – КІНО ПІД КУЛЯМИ» – було представлено українське молоде кіно та фільми-призери фестивалю. Показ відкрила короткометражна стрічка Беатріс Суле та Фаб'єн Серван-Шрайбер про засудження викрадення українських дітей, яке вчиняє росія. Також до програми увійшли фільми: «Поза зоною» Н. Романченка, «В радості» М. Рощини, «Біжи, Таню, біжи» С. Поліщук, «Номо Deus. Людина божественна» Ю. Дегліної, «Територія пустих вікон» З. Лактіонової, «Пам'ятай мене» С. Зейналова. Захід організувала Франко-Українська асоціація «Воля» у партнерстві з Франко-Українським фестивалем молодого кіно «МІСТ», ГО «Міжнародна асоціація розвитку і підтримки української культури», Одеською кінокомісією та за підтримки Посольства Франції в Україні, Французького інституту в Україні, *Alliances Françaises Odesa*, *CNC*, *UNIFRANCE*, Державного агентства України з питань кіно, Українського культурного фонду, мерій Одеси та Нанта.

Українське кіно та стрічки про нашу країну було представлено і на інших міжнародних майданчиках. На кінофестивалі *Tribeca Film Festival* (7–18 червня, Нью-Йорк, США) відбулись міжнародні прем'єри одразу чотирьох документальних стрічок, які об'єднує тема російсько-української війни: «Правило двох стін» американського режисера українського походження Девіда Гутніка та продюсера Лієва Шрайбера (отримала спеціальну відзнаку журі); «Одна вагома причина» лауреатів премії «Еммі» Перрі Пельтца та Метью О'Ніла; «Капітани України» і «Воєнні ігри» Метта Данзіко. Також чотири українські короткометражки було відібрано до програми кінофестивалю *29-th Palm Springs ShortFest* (20–26 червня, Пальм Спрінгз, США): «Це – побачення» Н. Парфан, «Перезапис» К. Земляного, «Мені ніколи не снився мій син» Джейсона Блевінса (США/Україна) та «Літургія протитанкових перешкод» Д. Сухолиткого-Собчука (Україна/США). Два документальні фільми про війну в Україні здобули нагороди на фестивалі *Sheffield DocFest 2023* (14–19 червня, Велика Британія): стрічка Мачека Хамела «Звідки куди» (Польща/Україна/Франція) отримала головну нагороду Міжнародного конкурсу, а «20 днів у Маріуполі» М. Чернова – спеціальну відзнаку Тіма Гетерінгтона (Тім Гетерінгтон – британсько-американський фотожурналіст, який загинув при висвітленні бойових дій у Лівії в 2011 році). Анімаційний фільм С. Мельник «Маріуполь. Сто ночей» (Україна/Німеччина) увійшов до конкурсних програм фестивалів *20th International Vienna Short Film Festival* (1–6 червня, Австрія) та *World Festival of Animated Film – Animafest Zagreb* (5–10 червня, Хорватія). Спеціальні

покази стрічки «Люксембург, Люксембург» А. Лукіча відкрили Тиждень європейського кіно (*EU Film Days 2023*, організовує Представництво ЄС) одразу в двох країнах – Туреччині та Японії. 13 червня стрічка демонструвалася в Анкарі (Туреччина), 2 та 11 червня – у Токіо, 20 червня та 12 липня – в Кіото, 12 та 27 серпня покази заплановані у Фукуоці (Японія). А документальний журналістський проєкт «Україна'22: Щоденники війни» А. Зайця отримав «Срібну Анхуму» у номінації «Найкращий дизайн звуку» на кінофестивалі *Tietê International Film Awards* (3-й випуск за квітень і травень, Бразилія).

15–18 червня у Саскатуні вперше відбувся фестиваль українського кіно *Prairie Ukrainian Film Festival (PUFF)*, Канада). У програмі представлено стрічки «Мої думки тихі» А. Лукіча, «Памфір» Д. Сухолиткого-Собчука, «Ми не згаснемо» А. Коваленко, «Стоп-Земля» К. Горностай, «Додому» Н. Алієва, «Клондайк» М. Ер Горбач. Фестиваль організовано *Prairie Center for the Study of Ukrainian Heritage* у партнерстві з Українським музеєм Канади та *Remai Modern*.

Одразу два фестивалі українського кіно організували кінопокази у Великій Британії. 18–19 червня в Брайтоні, у приміщенні книгозбірні *Jubilee Library*, «ПТАХ» – Український кінофестиваль у Великій Британії/*PTAKH – UKRAINIAN FILM FESTIVALS in UK* презентував підбірку повнометражних і короткометражних стрічок. Серед них – мюзикл «Гуцулка Ксеня» О. Дем'яненко, фантастичний детектив «Сторонній» Д. Томашпольського, «Якби не українці» А. Макарова, «Чому я живий» В. Новака тощо. Покази відбулися в рамках Тижня біженців. А 23–24 червня у Престоні фестиваль *On our Land: Ukrainian Short Film Festival* представив анімаційну стрічку А. Щербака «Причинна».

З 6 червня по 29 серпня у Варшаві проходить благодійний Фестиваль українського кіно просто неба/*Open Air Ukrainian Film Festival* (Польща). До програми увійшло 6 повнометражних стрічок і серія короткометражок. Це «Щедрик» О. Моргунець-Ісаєнко, «Мої думки тихі» А. Лукіча, «Будинок “Слово”»: нескінченний роман» Т. Томенка, «Казка про коника» У. Осовської і Д. Страшного, «Синдром Гамлета» Ельвіри Невери і Пьотра Росоловського тощо. Вхід на всі покази вільний.

12 червня у Парламенті Японії відбувся допрем'єрний показ історичної драми «Щедрик» О. Моргунець-Ісаєнко. А 28 червня Посольство України в Японії, продакшн-компанія *AYA PRO* та газета «Асахі провели у Токіо благодійний допрем'єрний показ цієї стрічки. У події взяли участь Надзвичайний і Поважний Посол України в Японії С. Корсунський та голова Українсько-японської культурної асоціації, скрипалька Чіе Савада, яка виконала твори «Щедрик» М. Леонтовича, «Мелодія» М. Скорика та «Коломийка» Н. Нижаківського. Зібрані під час заходу кошти буде передано для допомоги постраждалим від російського теракту на Каховській ГЕС. А 7 липня фільм «Щедрик» демонструвався у кінотеатрах всієї країни.

8 червня в Буенос-Айресі, у Культурному центрі Сан Мартін, відбулась місцева прем'єра документального фільму Шона Пенна й Аарона Кауфмана «Суперсила»/«*Supergower*» (США). Показ організувала неурядова організація

Humanity for Freedom у рамках глобального проєкту «72 Hours for Freedom» за підтримки Посольства України в Аргентині та Уряду Буенос-Айреса.

7 червня у Ризі, в історичному кінотеатрі «Splendid Palace», відбулася прем'єра короткометражного художнього фільму А. Кочаряна «Надія», знятого у Латвії за участі українських творчих діячів, які наразі перебувають в цій країні. Продюсер стрічки – латвійська активістка Юлія Кабіцина-Каб'єр.

25 червня у Гамбурзі (Німеччина) в рамках спеціальної програми «Українська культура в еміграції» фестивалю *Intercultural Festival Altonale* організовано перегляд документальної стрічки «Привоз» Єви Нейман.

3 червня в Тель-Авіві, 15 червня у Хайфі та 13 липня у Холоні демонструвався фільм Д. Сухолиткого-Собчука «Памфір». Після переглядів у Хайфі та Холоні відбулися зустрічі з художником-постановником театру та кіно Є. Чесановим, який працював над створенням стрічки. Організатором заходів виступив Кіноклуб «Знято в Україні/Created in Ukraine» (Ізраїль).

16 червня в Досі зусиллями Посольства України в Катарі та української громади було організовано показ анімаційної стрічки «Мавка. Лісова пісня» О. Рубан й О. Маламужа.

Українські продюсери документального кіно взяли участь у воркшопі від *International Lab for Creative Documentary Production – Eurodoc*, що 4–9 червня відбувся у Варшаві (Польща). Зокрема А. Акулевич представила проєкт «З вікна я бачу гори», О. Братищенко – «Омелькова хата/Гості з Харкова», К. Феленюк – «Прес-офіцер», Л. Галкін – «Ну от, знову, або як працює російська пропаганда», Н. Ісаєва-Урбан – «МЕМО'94», О. Іванців – «Жінки в окупації», І. Хіцинська – «Королеви радості», К. Пташка – «Ловці снів». Учасники отримали відгуки від менторів програми та здобули базові знання з продюсування та промотування документальних фільмів. До програми заходу також долучилися програмна менеджерка напряму «Кіно» Українського інституту І. Кипоренко і представниця громадської організації *PostBellum-Україна* О. Симоненко. Воркшоп пройшов у партнерстві з Українським інститутом і Польським інститутом кіномистецтва за підтримки і фінансування французького агентства з розвитку ЗМІ та журналістської освіти *CFI Media Development* і Програми ЄС «Креативна Європа» (підпрограма «Медіа»).

Триває міжнародний прокат української анімаційної стрічки О. Рубан й О. Маламужа «Мавка. Лісова пісня», створеної за мотивами драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня» та образів народної міфології. Фільм випустила студія *Animagrad* за підтримки Держкіно України та Агентства США з міжнародного розвитку (*USAID*). Зокрема 1 червня у Польщі стартував кінопрокат україномовної версії фільму (партнером показів виступило Посольство України в Польщі); 8 червня стрічка вийшла в прокат у Німеччині, Австрії та Швейцарії (німецькомовна версія); 16 червня – у В'єтнамі; 23 червня – в Болгарії; 14 липня – в Литві, Латвії й Естонії; 20 липня – у Чехії, Словаччині, Чорногорії та Сербії; 28 липня у Великій Британії та Ірландії. 15 червня в кінотеатрах Хорватії розпочався прокат воєнної драма М. Наконечного «Бачення метелика» (Україна/Хорватія/Чехія/Швеція). А 21 червня стартував показ драми «Клондайк» М. Ер-Горбач у кінотеатрах Японії.

На міжнародній стримінговій платформі *Netflix* (США) побільшало українського контенту. На сервісі з'явилися стрічки «Клондайк» М. Ер-Горбач, «Памфір» Д. Сухолиткого-Собчука, «Люксембург, Люксембург» А. Лукіча, драматичний серіал «Мама» Т. Ткаченка тощо.

Візуальні мистецтва

В Україні

27 червня відбулося фінальне засідання Конкурсної комісії з відбору Куратора національного культурного проекту для представлення України на 60-й Венеційській бієнале сучасного мистецтва (20 квітня – 24 листопада 2024 року, Італія). Переможцем конкурсу став проект «Плетіння сіток» під кураторством ГО «Українська фотографія» (В. Бавикіна та М. Горбатський). У проекті задіяні художники К. Бучацька, А. Достлев, Л. Достлева, А. Ревковський, Д. Рачинський; архітектор проекту – О. Бурлака. Друге місце посів проект «Chornobyldorf. Anthropological museum» кураторок О. Дятел та А. Каравай.

Із 30 червня 2023 року до 7 січня 2024 року в *PinchukArtCentre* експонується глобальний партисипативний проект французького художника *JR* «Inside Out». У ньому представлено серію літографій, які знайомлять із роботами та художньою практикою митця, а також проект «Photobooth Action» із фотокабіною «Inside Out Photobooth: Inside Out Kyiv: We Are Here», де кожен охочий зможе зробити своє портретне фото та помістити його на стіні артцентру. За задумом художника, цей проект стане заявою про силу всіх українців, даючи зрозуміти, що Україна та майбутнє України належить їм.

З 29 червня до 13 серпня у Києві, в Галереї протестного мистецтва, проходить виставка «Погляд з того боку» польської журналістки Моніки Андрушевської, українського фотографа А. Заклецького та художника С. Захарова. Її присвячено полоненим і тим, хто чекає на повернення близьких додому.

Єва Подлес (Польща) та К. Підлісна (Україна) стали лауреатами Міжнародного конкурсу ілюстраторів книг для дітей та юнацтва ім. Р. Сахалтуєва. Церемонія нагородження відбулася 22 червня у Центральній бібліотеці ім. Т. Шевченка для дітей м. Києва. Нагороди особисто вручив н. х. України Р. Сахалтуєв. Конкурс проводиться Українською анімаційною асоціацією, Українською бібліотечною асоціацією, Українською асоціацією видавців та книготорговців, видавництвами «Grupa Cogito» (Польща), «Саміт-книга», «Веселка», Харківським приватним ліцеєм «Школа «Ранок», БФ «Культурні новації», Тбіліською державною академією мистецтв ім. А. Кутателадзе (Грузія), АРТ Академією сучасного мистецтва ім. Сальвадора Далі, школою графічного дизайну *School of Visual Communication*.

За кордоном

Українська ілюстраторка Д. Подольцева з роботою «Жнива» виграла золоту медаль 28-ї Міжнародної Бієнале плакату. Переможців 24 червня оголосила Академія образотворчих мистецтв у Варшаві. Робота українки увійшла до експозиції великого фестивалю плаката, що триває в Польщі до осені.

З 2 травня по 2 липня у Вюртемберзькій бібліотеці, що знаходиться в Штутгарті (Німеччина), діяла виставка плакатів «Народжені в Україні» від студентів Харківської державної академії дизайну. Раніше проєкт демонструвався в Детмольді та Дрездені. А 16 червня українська мисткиня Н. Собко презентувала у Франкфурті-на-Майні виставку за підсумками своєї резиденції *Artist-In-Residence AIR_Frankfurt*, що спрямована на сприяння міжнародній взаємодії між Франкфуртом і новими мистецькими центрами по всьому світу. Свій проєкт «Синьо-жовтий – мій опір» художниця присвятила Україні та хороброї українців. Виставка відбулася у співпраці з Українським інститутом, Гете-Інститутом в Україні та *Basis Frankfurt*.

6–22 червня в атріумі Латвійської національної бібліотеки та на площі перед нею діяла виставка металевих скульптур і живопису на тему російсько-української війни «Переможемо! Сталь – моє серце». Колекцію створила мистецька група «TIGOIS project», авторами робіт є скульптори І. Трофимчук (керівник групи), С. Кравецький, А. Дворжак, М. Юрчак, Д. Турій, Р. Турій, художник В. Степанов. Ініціаторами проведення виставки виступили командир медичного корпусу львівського «Азова» Я. Солодух і художник Р. Борода.

На запрошення галереї «Capitale & Victor Orly» 10 червня фотомайстриня М. Липа презентувала у Марселі свою виставку «В українській душі». Експозиція складається з 17 жіночих портретів, якими авторка хотіла передати почуття українців під час війни. Захід відбувся за підтримки Кіровоградської ОВА та за участі Посольства України у Франції.

27 червня – 1 липня Культурний центр «АртЛайн» і галерея «Chili Gallery» організували в Афінах (Греція) виставку сучасного українського мистецтва «Code of Dialog» («Код діалогу»). До експозиції ввійшли роботи М. Абрамової, І. Акімової, Я. Валієва, І. Катющенко, Д. Зазимка й І. Пантелемонової. У рамках виставки також відбулася презентація авторських хусток від бренду «Oksana Brenzovych» та прем'єра ювелірного бренду *OLAF*, що втілює у своїх виробках давню традицію перегородчастої емалі часів Київської Русі.

Музеї. Охорона культурної спадщини в Україні

11 червня з нагоди 325-річчя освячення Всіхсвятської церкви Києво-Печерської лаври голова бюро ЮНЕСКО в Україні К'яра Децці Бардескі та міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко оголосили про створення проєкту реставраційних робіт пам'ятки за підтримки ЮНЕСКО. Реставрація передбачає внутрішні та зовнішні роботи, включно з відновленням стінопису кінця XVII ст. Окрім того, за спільної ініціативи Міністерства культури та інформаційної політики України, Бюро ЮНЕСКО в Україні та Національного заповідника «Києво-Печерська лавра» 8 червня розпочався процес 3D-сканування Троїцької надбрамної церкви. Вона збудована на поч. XII ст. та є єдиною повністю збереженою давньоруською пам'яткою Києво-Печерської лаври. Сканування об'єкта провели французький експерт із 3D-сканування Еммануель Дюран та київський архітектор, засновник проєкту «Scan UA» С. Ревенко. Отримані дані допоможуть проводити геомоніторинг, для контролю

та фіксації деформаційних процесів (зсуви, просідання тощо), а також відслідковувати негативний вплив на пам'ятку від вибухових хвиль.

26 червня компанія *Digital Transitions* (США) розпочала в Україні пілотний проєкт із оцифрування. Початковим майданчиком для реалізації програми цифрового збереження обрано Національний заповідник «Києво-Печерська лавра». У межах проєкту компанія на безоплатній основі передала свою систему для оцифрування включно із високоточною системою цифрової камери *DT Atom*. Також було проведено налаштування обладнання та двотижневе навчання, у якому взяли участь більше 40 фахівців з 14-ти закладів культурних установ України. У рамках проєкту планують оцифрувати 15 000 об'єктів, у тому числі 2500 документів із фондової колекції заповідника. До першочергових об'єктів оцифрування відібрали частину площинного живопису, ікони лаврської іконописної майстерні, різьблені дерев'яні кліше, гравюри та велику кількість унікальних рукописних план-креслень, які є в одному примірнику і датуються XVII–XIX століттями.

25 червня відбулась зустріч заступниці міністра культури та інформаційної політики К. Чуєвої з експертами Незалежної міжнародної комісії ООН. Під час зустрічі було обговорено актуальні механізми розслідування та документування фактів порушення росією міжнародного права у сфері прав людини та міжнародного гуманітарного права в результаті агресії проти України. К. Чуєва наголосила, що належне документування ушкоджень і руйнувань об'єктів культурної спадщини та культурної інфраструктури України є важливим з огляду на потребу привернення уваги до злочинів РФ проти України та притягнення її до міжнародно-правової відповідальності.

Генеральний директор Національного архіву Швеції Карін Астром Іко передала очільнику Укрдержархіву А. Хромову засвідчену латиномовну копію Конституції Пилипа Орлика, оригінал якої зберігається в Стокгольмі та є безцінним надбанням нашої спільної історичної спадщини. Цей примірник буде додано як дублетний варіант до справи № 2236 «Колекція ксерокопій з фондів Національного архіву Швеції, що стосуються історії України 1654–1747 рр.» Центрального державного історичного архіву м. Києва.

Фахівці з Туреччини допоможуть реставрувати Аккерманську фортецю на Одещині. Про це було домовлено 27 червня під час зустрічі голови Одеської облради Г. Діденка та Генерального консула Туреччини в Одесі Бірея Їлмазоя.

За кордоном

14 червня у Луврі за участі міністрів культури Франції та України Ріми Абдул Малак і О. Ткаченка відбулося відкриття виставки «Біля витоків сакрального образу. Ікони з Національного музею мистецтв ім. Б. та В. Ханенків у Києві». У експозиції представлено чотири енкаустичні ікони на дереві VI та VII століть – Святого Івана Хрестителя, Богородиці з Дитям, Святих Сергія і Вакха та Святих Платона і Гликерія, які походять із монастиря Святої Катерини на горі Синай, та константинопольську мікромозаїчну ікону Святого Миколая кін. XIII – поч. XIV століття, оздоблену винятковим золотарським обрамленням. Виставка триватиме до 6 листопада. Окрім згаданих творів, в умовах най-

вищої секретності до Франції було перевезено ще 11 ікон з колекції Музею Ханенків. Усі шедеври сакрального мистецтва будуть вивчатись у лабораторіях Національного центру досліджень та реставрації музеїв Франції. Міжнародний комітет, що складатиметься з українських науковців та міжнародних фахівців у цій царині, супроводжуватиме дослідження. Варто зазначити, що наразі Лувр проводить масштабне дослідження візантійської світової спадщини; на 2027 рік заплановано відкриття відділу мистецтв Візантії та християнства на Сході. Виставка ікон з колекції Музею Ханенків є першою міжнародною співпрацею для цього відділу Лувру. Проект став частиною укладеного у грудні минулого року Меморандуму між Лувром, Міністерством культури та інформаційної політики України та Посольством України у Франції про розширення співпраці та багаторівневих партнерських проєктів з музеями України. Партнером проєкту також виступив Міжнародний альянс із захисту культурної спадщини в зонах конфлікту (*ALIPH*, базується у Швейцарії), який надав 215 000 євро на евакуацію творів. Реліквії зберігатимуться в Луврі до завершення війни.

У рамках домовленостей між Міністерством культури та інформаційної політики України та Міністерством культури Франції за підтримки і сприяння Посольства Франції в Україні, Французького інституту в Україні та Українського інституту 10–25 червня відбулася програма стажувань українських музейників у Франції – «Виклики збереження та підвищення престижності української спадщини: виклики для реконструкції». Її учасниками стали представники 15 українських музеїв: Національного музею мистецтв ім. Б. та В. Ханенків, Національного музею Голодомору-геноциду, Національного заповідника «Києво-Печерська лавра», Національного музею українського народного декоративного мистецтва, Львівського національного літературно-меморіального музею І. Франка, Державного природознавчого музею Національної академії наук України, Музею історії міста Києва, Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника, Державного історико-культурного заповідника міста Острога, Чернігівського обласного художнього музею ім. Г. Галагана, Музично-меморіального музею С. Крушельницької, Одеського літературного музею, Вінницького обласного краєзнавчого музею, Житомирського краєзнавчого музею та Яготинського історичного музею. Завдяки програмі працівники українських музеїв ознайомилися з роботою провідних музейних інституцій Франції, серед яких Лувр, Павільйон Арсеналу, Музей європейських та середземноморських цивілізацій у Марселі тощо, відвідали реставраційні майстерні Національного інституту спадщини (*INP*), Центру досліджень та реставрації музеїв Франції (*C2RMF*), Міждисциплінарного центру зберігання та реставрації спадщини (*CICRP*), Музею декоративного мистецтва. Мета програми – поглиблення, розширення знань та обмін професійним досвідом, встановлення горизонтальних зв'язків між інституціями та промоція української культури.

Заступниця міністра культури та інформаційної політики К. Чуєва взяла участь у засіданні дорадчої групи донорів Надзвичайного фонду спадщини ЮНЕСКО (*Heritage in Emergency Fund*), яке відбулось 19 червня у Парижі за співголокування заступника генерального директора ЮНЕСКО Ернесто Оттоне та очільника представництва Норвегії при ЮНЕСКО Халвора Хвідеберга. У

рамках заходу було обговорено актуальні питання збереження культурної спадщини України. Основні донори фонду, що були присутні на заході, зокрема Норвегія, Естонія, Канада, Катар та Князівство Монако, підтвердили готовність продовжувати надавати підтримку Україні. Під час візиту К. Чуєва також провела низку робочих зустрічей з представниками ЮНЕСКО, зокрема з директором Центру Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО Лазаре Еллунду Ассомо.

З 2 червня до 24 вересня в Музеї Людвіга в Кельні (Німеччина) діє виставка «Український модернізм 1900–1930-ті роки і Дарія Кольцова» в межах виставкової серії «Тут і зараз». Основу експозиції склали твори О. Архипенка, О. Богомазова, М. Бойчука, О. Хвостенка-Хвостова, О. Екстер, В. Єрмилова, Б. Козарева, К. Малевича, В. Меллера, В. Пальмова й А. Петрицького з колекцій Національного художнього музею України та Музею театрального, музичного та кіномистецтва України. Виставку доповнили роботи українських авангардистів з приватних колекцій і з фонду Музею Людвіга. Поруч із творами майстрів авангарду представлено сучасну монументальну скляну інсталяцію Д. Кольцової про українську культурну спадщину та про те, як її захистити в умовах війни.

Ірландський музей сучасного мистецтва в Дубліні *IMMA – Irish Museum of Modern Art* розмістив на своїй платформі проєкт «Втрачена українська спадщина», в якому представлено 32 роботи з понад 11 тисяч творів, викрадених окупантами з колекції Херсонського художнього музею ім. О. Шовкуненка. Проєкт втілено київською художницею Санею Шахмурадовою-Танською, яка у квітні цього року була на художній резиденції в Дубліні, у співпраці з українським музеєм.

19–21 червня Національний інститут музейництва та охорони колекцій Польщі провів для музейних працівників з України онлайн-тренінги з синхронним перекладом українською. Лектори курсу та експерти теоретичної й практичної частини розкрили теми принципів роботи закладів і статутні завдання польських музеїв. Це не вперше за час повномасштабної війни польські фахівці поділилися досвідом із українськими колегами. Перший тренінг було проведено у листопаді 2022 року.

20 червня у Національному музеї Австралії, який розповідає про непростий історичний шлях австралійської нації, частиною якої стали й українці, працював україномовний аудіогід. Проєкт реалізовано Посольством України в Австралії у межах ініціативи першої леді України О. Зеленської з упровадження україномовних аудіогідів у провідних музеях світу. Також з'явилися українські переклади подкасту «Музей на дивані» від Музею Зальцбурга (Австрія) про життя відомого композитора А. Моцарта.

Креативні індустрії

За кордоном

На Лондонській бієнале дизайну, яка проходила 1–25 червня у Сомерсет-хаусі, було представлено Український павільйон. Його експозиція мала назву «Найтемніша година перед світанком» та включала три проєкти: гобелен «Zemlia», створений дизайнеркою В. Якушею та українськими майстрами з лі-

жникарства; об'єкти «Dnipro», що символізують типові індустріальні будівлі України та були розроблені С. Готвянським; стілець-маніфест «Gropius Low Chair Military Edition» від К. Соколової та команди *NOOM*, який демонструє два періоди українського дизайну: до російської агресії проти України та після неї. Кураторкою павільйону виступила Л. Цибіна. Експозиція представлена за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України, Посольства України у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії, Українського інституту та компанії «Спільнота – девелопер нової генерації». Варто зазначити, що цьогоріч Польський павільйон під кураторством польської активістки Зофії Яворовської та українського архітектора П. Владімірова отримав головну відзнаку Лондонської бієнале дизайну за інсталяцію вікон, призначених для відновлення українських будинків.

Два українські проекти відзначені нагородами 70-го Міжнародного фестивалю креативності «Канські леви», який проходив 19–23 червня у Франції. Проект «Щедрик»/«Carol for Charity» від команди *Saatchi & Saatchi Ukraine* та Міністерства закордонних справ України здобув «Срібного лева» в категорії *Radio & Audio (Not-for-profit/Charity/Government)* та «Бронзового лева» в категорії *Media*. Проект є переосмисленням всесвітньо відомого «Щедрика» для допомоги українським дітям, якими опікується Фундація Олени Зеленської. Ще одного «Бронзового лева» отримав проект «Wikitruth», створений для *Ukrainian Witness* агенціями *Publicis Groupe Belgium* (Бельгія) і *Publicis Groupe Ukraine* (Україна) та покликаний розкрити росіянам правду про війну в Україні через статті у Вікіпедії. Його нагороджено в категорії *Sustainable Development Goals: peace, justice & strong institutions*, якою відзначають креативні ініціативи, що впливають на світ та роблять його кращим. До речі, Гран-прі у цій категорії отримала кампанія на підтримку українських біженців «Where to settle», створена *McCann Poland* (Польща) для *Mastercard*.

Бренд української дизайнерки Ю. Пеліпас *Bettter* завоював спеціальний приз журі конкурсу *LVMH Prize* – Премію імені Карла Лагерфельда. Нагороду українка розділила з італійським дизайнером Лукою Мальяно. Вони отримують грант обсягом 200 000 євро і річну програму наставництва від *LVMH* (компанія *Louis Vuitton Moët Hennessy*, Франція). Церемонія нагородження відбулася 7 червня в Парижі.

11 червня Українська національна ліга жінок Америка організувала в Рочестері *Rochester Ukrainian Fashion Show* (США). Захід відбувся в Музеї Джорджа Істмана – одному із найстаріших у світі музеїв фотографії, створеному засновником компанії *Kodak*. Свої колекції представили українські дизайнери О. Караванська, Ю. Магдич, В. Скорсак. Дефіле мало благодійну мету – збір коштів на закупівлю медичного обладнання для українських лікарень. Завдяки заходу вдалося акумулювати понад 50 тисяч доларів.

Польський бренд *Medicine* створив колекцію одягу за мотивами картин М. Примаченко як «можливість познайомитися з народним мистецтвом однієї з найпопулярніших українських художниць». У кампейні знялася онука мисткині Анастасія. Частина коштів із продажу спрямують на резиденцію М. Примаченко.

Література В Україні

22–25 червня у Києві відбувся XI Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал», організований Національним культурно-мистецьким та музейним комплексом «Мистецький арсенал» у співпраці з ГО «Спільнота Мистецького арсеналу» за фінансування урядів Великої Британії, Канади, США, Фінляндії, Швеції та Швейцарії і за підтримки фонду «Партнерство за сильну Україну». Цьогоріч було проведено близько 100 подій за участі понад 200 українських та міжнародних гостей. Серед закордонних учасників форуму: історик Тімоті Снайдер (США), який прочитав онлайн-лекція «Чому свобода значить більше за все»; письменники Ектор Абад Фасіолінсе (Колумбія), Джонатан Літтелл (Франція), Дайва Чепанускайте (Литва), Пітер Померанцев (Велика Британія), Раті Муджірі (Грузія); виконавчий директор Німецької асоціації видавців та книгорозповсюджувачів Петер Краус фон Клефф; віцепрезидентка Міжнародної асоціації видавців Гванца Джобава (Грузія); директор Міжнародного книжкового ярмарку і літературного фестивалю «Світ книги» Радован Ауер (Чехія); адвокат у сфері міжнародного права людини та гуманітарного права Вейн Джордаш (Велика Британія); політолог Іван Крастев (Болгарія). У рамках фестивалю Клуб ілюстраторів *Pictoric* презентував міжнародну виставку ілюстрації, що звернулася до фокус-теми Книжкового Арсеналу «Коли все має значення». До неї, зокрема, долучилися: Юбер Пуаро-Бурден (Франція), Патрісіо Анастасі (Італія), Хесус Сісерос (Іспанія), Маріанна Ріо (Португалія), Кароль Банах, Патрік Харджей (Польща), Йошіко Хада (Японія). А за підтримки Посольства Ізраїлю в Україні проведено виставку українсько-ізраїльської книжкової ілюстрації «Око бурі». Більшість із ізраїльських учасників – вихідці з України, випускники українських мистецьких вишів.

Під егідою Міністерства культури та інформаційної політики України 9–11 червня Одеська національна наукова бібліотека, Українська асоціація видавців та книгорозповсюджувачів, Книжкова палата України ім. І. Федорова за підтримки офісу представництва Мережі креативних міст ЮНЕСКО «Одеса – місто літератури ЮНЕСКО», Одеської ОДА, Одеської обласної та Одеської міської рад, Української бібліотечної асоціації та Всеукраїнської громадської організації «Бібліополіс» провели Інтелект-форум – 2023 «Єдність. Стійкість. Перемога», у рамках якого відбулася ХХІІІ Всеукраїнська виставка-форум «Українська книга на Одещині» та Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «ІV ОдесаБібліоСаміт». До роботи конференції, зокрема долучилися: директор Національної бібліотеки Молдови, президентка Асоціації бібліотекарів Республіки Молдова Олена Пінтілей, керівник Проєвропейського центру Національної бібліотеки Молдова Наталія Гулько та бібліотекар цього центру Наталія Дубовик, які розповіли про проєкти бібліотечної спільноти Молдови на підтримку українських біженців. Своєю чергою старший бібліограф бібліотечно-інформаційної сфери Національної бібліотеки Латвії Крістіна Папуле представила цікавий досвід із просування читання – виданий путівник «Місця для читання: історичний путівник по Ризі для книголюбів».

9 червня у київському мистецькому осередку «Cafe Tintin» за участі Надзвичайного і Повноважного Посла Королівства Бельгія в Україні Пітера Ван Де Вельде та делегації міста Брюссель відбулася презентація української версії альбому «Тентен в Америці» з циклу коміксів про бельгійського журналіста, який опублікувало видавництво «Пінзель». Проєкт «Тентен в Україні» реалізується завдяки підтримці мерії Брюсселя.

За кордоном

Українські автори отримали низку міжнародних нагород. Письменниця та публіцистка Т. Малярчук стала лауреаткою Премії імені Теодора Крамера, яка з 2001 року присуджується Товариством Теодора Крамера за письменницьку діяльність під час опору та вигнання. Церемонія нагородження відбудеться 1 вересня в Нідерголлагрунні (Австрія). Поетична збірка Г. Крук «Прискорений курс з коктейлів Молотова», видана англійською видавництвом «Arrowsmith Press», здобула премію *Sundara Ramaswamy Prize* за поезію в перекладі. Перекладачі – доцентка кафедри слов'янської літератури та культури Стенфордського університету Юлія Ільчук і професорка літератури в Каліфорнійському університеті в Сан-Дієго Амелія М. Глейзер (США). Тим часом роман А. Куркова «Сірі бджоли» у перекладі англійською Б. Дралюка (вид-во «Deer Vellum») отримав премію *Foreword INDIES Book of the Year*, яку вручає американський літературний журнал *Foreword Reviews* (США). Роман здобув перемогу в категорії «Вибір редакторів» серед творів художньої літератури.

Фестивалі *Hay Festival* (Велика Британія) та *Lviv BookForum* (Україна) розширюють партнерство, щоб посилити голос українських письменників у світі. Упродовж наступних 12-ти місяців буде організовано спільні події для представлення українських митців в Іспанії, Мексиці, Перу, Гані, Індії та Великій Британії, а також на щорічному фестивалі *Lviv BookForum*. Ініціативу підтримала мережа *Open Society Foundations* (США). Перша партнерська серія з 6-ти подій відбулася у рамках *Hay Festival*, що з 25 травня по 4 червня проходив в Уельсі. Зокрема поети Г. Крук і С. Жадан розповіли про документування війни з перших вуст; історикиня О. Хромейчук поспілкувалася з Генрі Маршем і Рейчел Кларк про повсякденне життя під час війни; правозахисниця О. Матвійчук розповіла про роботу Центру громадянських свобод, який було відзначено Нобелівською премією миру; харківська школярка Є. Скалецька представила свою зворушливу історію «Ти не знаєш, що таке війна»; гурт «Жадан і Собаки» дав концерт. Варто зазначити, що сам С. Жадан отримав відзнаку за музичну творчість на фестивалі *Hay Festival*.

Українці здобули одразу три нагороди на 45-му конвенті Європейської спільноти наукової фантастики «Єврокон», що щорічно проходить 8–11 червня у місті Уппсала (Швеція). Пригодницький трилер «Максим Оса: золото Песоголовця» М. Латика завоював нагороду в категорії «Achievements Awards» як «Найкраще драматичне представлення». У цій же категорії нагородою «Найкраща інтернет-публікація» відзначено серію «Історія української фантастики» YouTube-проєкту «Фантастичні talks». А письменниця Н. Матолінець отримала нагороду «Кризаліс» (за яскравий дебют).

28 червня у римському Колізеї (Італія) відбувся Вечір української поезії за участі поетес Г. Крук, Н. Бельченко та І. Ківи. Музичний супровід заходу здійснили скрипалька О. Тютюнник і бандуристка ЕКА (сценічне ім'я К. Царькової). Вечір організовано Асоціацією українців у Вероні «Мальви України» за сприяння директорки Археологічного парку Колізею Альфонсіни Руссо, американо-італійської поетеси і культурної активістки Піни Пікколо та італійської політикині родом з України Марини Соріни.

22 червня в Мілані (Італія) проведено презентацію італійського перекладу антології української поезії «Сонячні кларнети» (вид-во «I quaderni del Bardo»). До видання увійшли твори понад 50 українських авторів, зокрема Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, В. Свідзінського, П. Тичини, М. Рильського, Д. Павличка тощо. Упорядник антології – Д. Чистяк. Упорядниці й авторки італійського перекладу – поетка Лаура Гаравалья та вчена-романістка Аннаріта Тавані.

12–14 червня представниці п'яти українських видавництв відвідали Гельсінкі у межах програми обміну досвідом *FILI Finnish Literary Exchange – UBI* (Фінляндія). Це О. Бесараб з «Видавництва Старого Лева», А. Леонова з «Ist Publishing», Н. Мірошник з «Vivat», І. Щепіна з «Віхоли», А. Липська з «Вовкулаки», а також заступниця директорки Українського інституту книги з питань міжнародної співпраці О. Одинока. Українська делегація поспілкувалася з керівництвом Асоціації фінських видавців; взяла участь у дискусії щодо ситуації в Україні та стану книговидавничої сфери, яка відбулася у Центральній бібліотеці Гельсінкі *Oodi*, провела 25 зустрічей з фінськими колегами.

Підприємця та власника мережі книгарень «Моя книжкова полиця» Н. Моспан відкриває видавництво у Франції. Воно називатиметься «Le Petit Canard». Перші книжки матимуть розважальне спрямування.

Бібліотеки В Україні

Аташе з питань культури та освіти Посольства Угорщини в Україні Михай Грубер і асистентка з питань культури Агнеса Шафар 6 червня передали до фондів Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого підбірку книг від Національної бібліотеки імені Ференца Сечені (Угорщина). А 16 червня в. о. генерального директора Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого О. Сербін та його радниця з міжнародних питань Г. Ромодан провели зустріч із тимчасовим повіреним у справах Молдови в Україні Штефаном Гордою і другим секретарем молдовського посольства з політичних, гуманітарних і культурних питань Тимуром Лукіним. Учасники обговорили питання двосторонньої співпраці, зокрема щодо сприяння дипустанови у налагодженні книгообміну між українською книгозбірнею та Національною бібліотекою Республіки Молдова.

За кордоном

Проект «Українська книжкова полиця» продовжує поширювати українську літературу в оригіналі та перекладах за кордоном. Зокрема в Республіці Кіпр відкрито одразу дві українські полиці: 5 червня – при Асоціації «Товари-

ство Українсько-Кіпрської дружби», а 26 червня – у бібліотеці Університету Центрального Ланкаширу на Кіпрі. 10 червня у Міській та повітовій бібліотеці ім. К. Шомодя в Сегеді запрацювала українська поличка, друга за ліком в Угорщині. Вона налічує понад 350 примірників, більшість з яких отримано в рамках благодійної акції «Українським дітям – українську книгу!». Також у рамках ініціативи «Українська книжкова поличка» було поповнено книжковий фонд книгозбірні, створеної при Самоврядуванні українців м. Сегед. А 26 червня Надзвичайний і Повноважний Посол України в Державі Катар А. Кузьменко передав до фонду Національної бібліотеки Катару книги українських письменників у арабських перекладах. Книгозбірня збагатилася творами Лесі Українки, І. Франка, В. Стуса, А. Кримського і В. Григоровича-Барського. Проект «Українська книжкова поличка» ініціювала перша леді України О. Зеленська спільно з Міністерством закордонних справ України, Міністерством культури та інформаційної політики України, Українським інститутом книги та посольствами України за кордоном.

30 червня в Українському домі у Загребі (Хорватія) започатковано українську бібліотеку. Основу фондів книгозбірні склали книги, передані в рамках акції «Українським дітям – українську книгу». А 26 червня у межах цієї ініціативи партію книг отримало Посольство України у Грузії. Літературу згодом буде передано до Національної парламентської бібліотеки Грузії та українських осередків у містах Горі та Тбілісі. Акцію «Українським дітям – українську книгу» торік започаткувало Держкомтелерадіо спільно з Офісом Президента України й Міністерством культури та інформаційної політики України.

19–23 червня відбувся візит робочої групи Проекту створення Національної електронної бібліотеки України (НЕБУ) до Національної бібліотеки Німеччини. Під час поїздки українська делегація зустрілася з генеральним директором Національної бібліотеки Німеччини у Франкфурті-на-Майні Франком Шольце та генеральним директором Берлінської державної бібліотеки Ахімом Бонте, ознайомила з роботою цих книгозбірень, а також офісу і цифрового центру Німецької цифрової бібліотеки в Берліні, центральної та регіональної бібліотек Берліна. Німецькі колеги поділилися своїм досвідом у напрямі цифровізації, охопивши широке поле питань від структури управління до технічних і правових моментів.

7–9 червня у Вільнюсі, Каунасі та Клайпеді відбувся Литовсько-український форум «Роль бібліотек у зміцненні демократичного суспільства», організований Асоціацією литовських окружних публічних бібліотек спільно з Литовською національною бібліотекою ім. М. Мажвідаса та Українською бібліотечною асоціацією. Захід мав на меті налагодження нових партнерських зв'язків, обмін практичним досвідом бібліотечної діяльності та розвиток міжнародної культурної співпраці.

Нагороди

За кордоном

Українська культурна менеджерка, співзасновниця медіа *post impreza* та кураторка «Асортиментної кімнати» в Івано-Франківську А. Каравай стала лав-

реаткою європейської культурної премії *KAIROS* від Фонду Альфреда Топфера (Німеччина). Нагородою відзначають як митців, так і діячів, які уможливають культурні процеси в Європі та дають їм вирішальний імпульс. Винагорода становить 75 тис. євро. Церемонія нагородження відбулася 4 червня в Гамбурзі.

Благодійність

В Україні

До Міжнародного дня захисту дітей Благодійний фонд Ірини Коломієць «Добрі справи» і фонд *Wir Helfen Ukraine* (Німеччина) у співпраці із книгарнею «Сяйво книги» провели 7 червня у Києві, в Літературному сквері на вулиці О. Гончара, захід «Ми – діти твої, Україно!» (через російську ракетну атаку захід довелося на тиждень перенести). У програмі – концерт, майстер-класи та розваги для дітей.

За кордоном

1 червня на Мангеттені, в Українському інституті Америки, провели благодійний показ вишиванок, у межах якого зібрали кошти для Фондації Олени Зеленської на програми підтримки українських дітей. На показі представили автентичні українські вишиванки з колекцій президентки техаської громадської організації «Український Сан-Антоніо» Альони Гарсії, колекціонерки зі Львова Марії Миляви та українського актора, який нині мешкає у США, Івана Бернацького. Захід відбувся у межах «Святкування української культури», організованого фондом «Центр допомоги Україні у США» з нагоди Міжнародного дня захисту дітей.

1 червня на території благодійного фонду *Ziedot.lv* у Ризі до Міжнародного дня захисту дітей організовано свято для українських дітей. У заході взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол України в Латвії А. Куцевол і керівниця фонду Рута Діманта.

На початку червня у місті Леттеркен (Ірландія) за підтримки мера Донала Менді Келлі організація *Ukrainian Community Support* влаштувала благодійну виставку «Ірландія очима українців», присвячену Дню захисту дітей. Отримані кошти спрямують дитячим організаціям в Україні.

Конференції

В Україні

27–28 червня Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М. Лисенка/Схід Опера у партнерстві з Литовським національним театром опери та балету (Вільнюс, Литва) і *Teatro del Buratto* (Мілан, Італія) в змішаному форматі провів Міжнародну конференцію креативних індустрій «Харків. Культура. Залізобетон: виклики, можливості, перспективи». Основне завдання заходу – консолідація креативного суспільства України задля трансформації культурного простору під час війни та після перемоги на засадах основ культурної ідентичності українців. Конференція збрала представників державних установ і креативних індустрій з галузей театрального мистецтва, музики, освіти, музеєзнавства, архітектури, моди. Серед спікерів конференції – голова

Литовської асоціації національних закладів культури та мистецтва, генеральний директор Литовської національної філармонії Рута Прусевичене; директор Литовського інституту культури Юлія Реклайте; тимчасовий генеральний директор Литовського національного театру опери та балету Аудрюс Кундротас; керівник служби організації заходів та турів цього театру Артурас Аленскас; менеджер з питань комунікації *Teatro del Burato* Сільвіо Оджоні; акторка, режисерка і драматургиня цього театру Рената Колуччіні (Італія); перший заступник міністра культури та інформаційної політики України Р. Карандеєв; голова постійної делегації Верховної Ради України в Парламентській асамблеї Ради Європи М. Мезенцева; керівниця напряму «Перформативні мистецтва» Українського інституту А. Гайшенець; засновниця і директорка Українського інституту в Словаччині, голова ГО «Українсько-Словацька Ініціатива» Міла Вербицька тощо. Проєкт реалізовано у рамках Програми підтримки українських студій ім. І. Лисяка-Рудницького Українського інституту та Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва за фінансової підтримки Міжнародного Фонду «Відродження» (Україна – США).

За кордоном

1–3 червня у столиці Австрії відбувся симпозіум «Найбільш документована війна», організований Центром міської історії (Львів), Центром урядування та культури в Європі Університету Св. Галлена та Інститутом гуманітарних наук (Відень) за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» (Україна – США). Захід мав на меті запропонувати простір для рефлексії про те, як приголомшливі масштаби документальних ініціатив впливають на наше сприйняття перебігу війни, а також як це вплине на дослідження та загалом наше суспільство після її завершення.

Просвітництво В Україні

24 червня у Києві відбулася Міжнародна публічна зустріч «Повстання в ГУЛАГу: люди проти тоталітаризму», присвячена 70-річчю Норильського та Воркутинського повстань і Міжнародному дню героїв боротьби з тоталітаризмом. У заході, зокрема, взяли участь: віцеспікер Сейму Литви Паулюс Саугардас; голова Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики М. Потураєв; президент Асоціації українців Японії, доктор історичних та економічних наук Окабе Йошіхіко; професор Жезказганського університету ім. О. Байконурова, доктор історичних наук Турганбек Алланіязов (Казахстан); голова правління Лабораторії досліджень радянського минулого Іраклій Хвадагіані (Грузія). Організатори події – Український інститут національної пам'яті, Національний музей Революції Гідності, Архів національної пам'яті, Києво-Могилянська академія.

26 червня в онлайн-форматі відбулася презентація проєкту «Голоси Євромайдану у глобальних студіях протестів та солідарності», створеного Центром міської історії (Львів) задля підсилення розуміння, дослідження та викладання новітньої історії України у міжнародному академічному полі та ширше у

глобальних наративах про протестні рухи, активізм та солідарність. У презентації взяли участь: керівниця проекту «Міські розповіді» у Центрі міської історії Н. Отріщенко, дослідниця в Інституті Гаррімана Колумбійського університету Емма Матео, дослідниця в Університеті Глазго Гана Йостікова. Проект реалізується у рамках програми підтримки українських студій ім. І. Лисяка-Рудницького Українського інституту у партнерстві з Фондом «Демократичні Ініціативи» імені Ілька Кучеріва за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження» (Україна – США).

За кордоном

У рамках Фестивалю історії мистецтва в Фонтенбло (2–4 червня, Франція) було презентовано випуск журналу *Histoire de l'art*, присвячений Україні. До нього увійшло 12 текстів про історію українського мистецтва від християнства до сучасності. Серед авторів українські та іноземні дослідники: Жаннік Дюран, А. Ложкіна, К. Філюк, О. Карповець, Н. Бернар-Ковальчук та ін.

Культура і мистецтво для людей, постраждалих від війни В Україні

Завдяки гранту Програми розвитку ООН громадська організація «Військовий сувенір» відкрила у Житомирі майстерню з виготовлення виробів із дерева. Вона стане місцем реабілітації для військових, які повернулися з війни.

Матеріал підготувала

Г. М. Іванченко

завідувачка сектору ДЗК відділу НАУІ

Інформцентру з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 2,32. Б/т. Зам. 59. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12